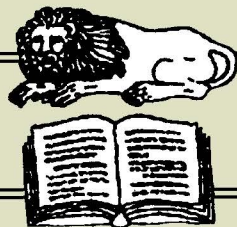
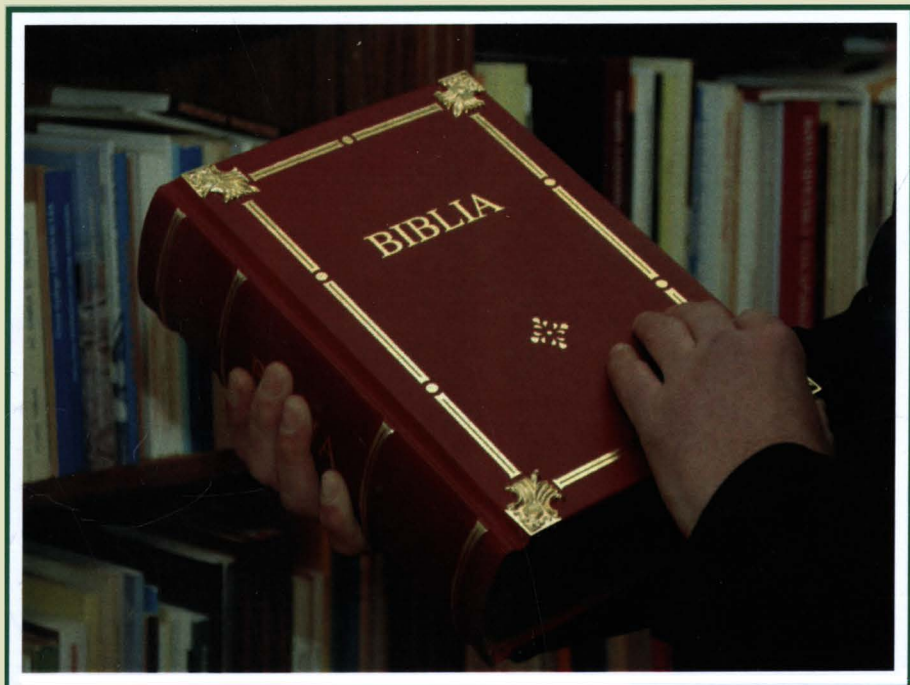

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

109. szám

Szentírásvasárnap

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Budapest, 2017

Aranyveretes Biblia	címlap
Ajánlás (Szabó Ferenc S.J.)	1
Júda a babiloni fogság időszakában (Racs Csaba)	3
Bibliai régészet (T.B.)	19
Olvassuk el két év alatt a Szentírást (Gyürki László)	26
Az evangélium és a migránsok (Bolyki László, Márfi Gyula)	27
Irak: Isten munkálkodásának lehetünk tanúi (Nővérek Irakban)	34
Az Újszöv. Szentírástudományi Tanszék személyiségei (Kocsis I.)	37
Társulatunk életéből: Gyürki László aranymisése (Perger Gyula)	41
Az erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat tábora	46
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k
az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

**A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,
+Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva**

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

Szentírásvasárnap

A zsinat egyik fontos okmánya, a Dei Verbum kezdetű konstitúció összefoglalja egyházunk tanítását az isteni kinyilatkoztatásról és a Szentírásról. Többek között hangsúlyozza: „Mivel Isten a Szentírásban emberek által emberi módon beszélt, a Szentírás magyarázójának, hogy megláthassa, mit akart velünk közölni Isten, meg kell vizsgálnia, hogy a szent írók mit akartak mondani, és szavaik által mit akart kinyilatkoztatni Isten. A szent írók szándékának kiderítése végett egyebek közt ügyelni kell az irodalmi műfajokra is.”

Ezzel az idézettel – a leghivatalosabb tanítással – először is hangsúlyozom a papoknak és híveknek, hogy nem elégséges a Szentírás olvasása. Ez ugyan kétségtelenül nagyon dicséretes dolog, és e téren tanulhatunk protestáns testvéreinktől. Mivel ugyanis a Szentírás különböző korszakokban, különböző műveltségű emberek által, változatos műfajokban íródott, sokszor nem könnyű megérteni a szövegek igazi jelentését. Távol álljon tőlünk az a bizonyos fundamentalizmus, amely a Szentírás betű szerinti értelméhez (sokszor önkényes értelmezéséhez) ragaszkodik. Így számos nehézséget elkerülhetünk.

Például a mai tudomány vívmányait a világegyetem keletkezéséről és fejlődéséről elfogadva nem értelmezzük betű szerint a Biblia elején olvasható hatnapos teremtéstörténetet. A híres Galilei-ügy tisztázásakor II. János Pál a Pápai Tudományos Akadémia tagjaihoz

szólva idézte a Galilei korabeli Baronius bíborost: „A Szentlélek a Bibliában nem arról ad felvilágosítást, hogy hogyan forog az ég, hanem arról, hogy hogyan jutunk az égbe.” Vagyis a Szentírás nem tudományos vagy más ismereteket akar közölni, hanem – egy adott kor nyelvén, sajátos műfajokban – üdvösségünkre vonatkozó igazságokat tár elénk.

Mindebből következik, hogy a lelkipásztoroknak és hitoktatóknak gondoskodniuk kell arról, hogy a különböző korú hívőket bevezessék a Biblia ismeretébe: erre szolgálnak a katekézisek, a bibliaórák, a homíliák is. Továbbá a jó könyvek is. Ma már nincs hiány ezekből Magyarországon sem.

A hívek maguk is tanulmányozhatják segédkönyvekkel a Bibliát, a szülők bevezethetik gyermekeiket az Írás ismeretébe, válaszolhatnak gyakran jelentkező nehézségekre. Maguknak a papoknak is fejleszteniük kell bibliaismeretüket, hiszen a természettudományok vagy a terjedő ideológiák, a keleti vallások vagy akár a szekták számos új problémát, hittani és erkölcstani nehézséget vetnek fel. (Itt szeretném jelezni, hogy a napokban újra megjelent a Szent István Társulatnál az eredetileg Rómában kiadott Bibliikus Teológiai Szótár, amely harminc francia szakember munkája, és nagyon jó szolgálatot tehet a továbbképzésben, katekézisben, homíliakészítésben.)¹

Befejezésül álljon itt az idézett zsinati okmány zárszava: „Így tehát a Szent Könyvek olvasásával és tanulmányozásával »terjedjen és jusson dicsőségre az Úr tanítása« (2 Tessz 3,1), az emberek szívét pedig töltsse el egyre jobban a kinyilatkoztatásnak az egyházra bízott kincse. Ahogy az Eucharisztia misztériumában való állandó részvételéből gyarapszik az egyház élete, úgy a lelki élet fellendülését remélhetjük Isten »örökké megmaradó« szavának megnövekedett tiszteletéből.” Szabó Ferenc S.J. Új Ember, 2009.9.27

A szentírások megáldásának szertartását ld. honlapunkon a www.biblia-tarsulat.hu/biblev/megaldas.doc címen.

¹ Kapható a Bibliaboltunkban. Hasonlóképpen ajánljuk a Jeromos Bibliakommentár III. kötetét, és a Bibliaközpontban forgalmazott számos más kiadványt. (A Szerk.)

Racs Csaba

Júda a babiloni fogság időszakában¹

1. A babiloni megszállás jellege

Kr. e. 605-ben az Eufrátesz felső folyásánál, Karkemisnél az Újbabiloni Birodalom győzelmet aratott Egyiptom felett, s ezzel Szíria-Palesztina urává vált. A babiloni hegemonia Júda felett két lépésben valósult meg: 1.) Kr. e. 605 és 586 (582/581?)² között Júda először vazallus államként tartozott a birodalomhoz. 2.) Kr. e. 586 (582/581?), Cidkija lázadása és Gedalja megölése, és 539 között Júda provinciaként az Újbabiloni Birodalom közigazgatásába betagozva, annak részeként létezett.³

A júdeaiak elhurcolása

¹ Jelen tanulmány a 2017. április 21-én a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat központjában tartott előadás anyagát tartalmazza. A pontosított tanulmány a PPKE HTK által Takács Gyula professzor tiszteletére kiadott tanulmánykötetben található. A tanulmány összeállítója tisztában van munkája hiányosságainak, töredékességének; és annak, hogy az még komoly korrekcióra szorul. Tanulmányát további kutatás kiindulópontjának tekinti.

² Kr. e. 582/581 Gedalja megölésének valószínűsíthető időpontja. Gedaljával kapcsolatban lásd alább: 1.2.1. Gedalja, Júda államiségának vége.

³ Vö. ehhez: P. MACHINIST, „Palestine, administration of”, *Assyro-Babylonian, AncBD* 5, 76-77.

A korábbi asszír gyakorlatnak megfelelően, a babiloni megszállás kezdetétől foganatosított intézkedések esetében a birodalom katonai és gazdasági alapkonceptiója érvényesült. Ez általában két szinten mutatkozott meg: 1.) A népesség átcsoportosítása deportálások formájában. 2.) A meghódított terület helyi társadalmának valamilyen szintű újrászervezése, stabilizálása a meghódított terület működőképességének biztosítása céljából.

1.1. A deportálások

A megszállt területekkel kapcsolatos babiloni politika, beleértve a deportálásokat, az adott terület újratelepítését kivéve, nagyrészt a régi asszír felfogást tükrözte. Ennek találó meghatározását az I. FINKELSTEIN – N. A. SILBERMAN szerzőpáros adja: „Az asszírok minden meghódított földet, állatot, erőforrást és népet tárgynak tekintettek – ingóságoknak, amit el lehetett és el kellett mozdtítani, vagy ki kellett aknázni, hogy az asszír állam érdekeit szolgálja. Ezért az asszírok kiterjedt kitelepítési és újranépesítési politikát valósítottak meg.”⁴

⁴ I. FINKELSTEIN – N. A. SILBERMAN, *The Bible Unearthed*. Archaeology's New Vision of Ancient Israel and the Origin of Its Sacred Texts (New York 2002) 215-

A szerzőpáros továbbá rámutat a deportálások előnyére, amelyek, nyilvánvalóan a meghódított állam megbüntetésén túl, a kérdéses hódító birodalom folytonos fejlődését szolgálták. Ezeknél a katonai és a gazdasági szempont egyszerre érvényesült: 1.) Az őshonos falvak, illetve maga a központ kitelepítése a megfélemlítés és a demoralizálás eszköze volt, mellyel elejét kívánták venni a szervezett ellenállásnak. 2.) Új emberanyag és haditechnika integrálása egy új keretbe, ahol az új egységeket ellenőrzés alatt lehetett tartani. 3.) A háterszág nagy központjaiba telepített kézművesekkel megsokszorozták a gazdaság rendelkezésére álló emberi erőforrásokat. 4.) Az új lakosság letelepítése a lakatlan vagy éppen meghódított területekre megnövelte a birodalom mezőgazdasági potenciálját.⁵

Kürosz

Az asszírok az egész birodalomra kiterjedő működőképes gazdasági egységben gondolkodtak. A babiloni politika ugyanakkor egy kevésbé komplex koncepcióval bírt, elsősorban a főváros és környéke ellátásának és prosperitásának biztosítására figyelt. Ebből a szempontból, éghajlati és földrajzi adottságai miatt, Júda gazdaságilag kevésbé lehetett értékes. Júda esetében, mivel egy hagyományos ellenfél, Egyiptom tőszomszédságában fekvő területről volt szó, inkább a katonai szempontok dominálhattak. Júda tehát az Újbabiloni Birodalom és Egyiptom közötti, stratégiaileg fontos ütközőzóna részeként lehetett fontos.

A Biblia a Júdát érintő deportálásokat illetően két, egymással párhuzamos leírást ad: 2Kir 24,18-25,21; Jer 52,1-30. A két, egyébként teljesen azonos beszámoló közötti egyetlen eltérés a három deportálásra vonatkozó számadatokat és időpontokat közlő Jer 52,28-30, mely a 2Kir megfelelő szövegeivel inkoherens. Lényeges még,

216.

⁵ FINKELSTEIN – SILBERMAN, *The Bible Unearthed*, 216.

hogy a 2Kir 24,8-16 és a 25,8-27-től eltérően, a Jer 52,30 egy harmadik deportálásról is beszél, melynek során 745 júdait vittek el a babiloni hatóságok. Íme egy összehasonlító táblázat, mely érzékelteti a 2Kir és a Jer beszámolóí közötti ellentmondást:⁶

	<i>2Kir</i>	<i>Jer</i>
1. deportálás	24,14: egész Jeruzsálem; 10000 fő	52,28: 3023 fő
	24,16: 7000 fő Babilonba 1000 fő kézműves és kovács	
	24,12: Nebukadnezár 8. évében	52,28: Nebukadnezár 7. évében
2. deportálás	25,11: többi ember, de- zertőrök, sokaság meg- maradt része	52,29: 832 főt Jeruzsá- lemből
	25,8: Nebukadnezár 19. évében	52,29: Nebukadnezár 18. évében
3. deportálás		52,30: 745 júdai Nebukadnezár 23. évében (mindösszesen 4600 fő)

Ezen felül még ott a 2Krán 36,17-21, mely a teljes lakosság kitelepítéséről tudósít. A bibliai adatok értelmezése meglehetősen nehéz:⁷

1.) Az első megoldás szerint a 2Kir, a Jer és a 2Krán szövegei eredendően ugyanarról az eseményről szólnak. A 2Kir és a Jer szövegei esetében a dátumok eltérései a különböző naptárrendszerek használatának köszönhető: az egyik tavasztól, a másik ősztől számí-

⁶ J. M. MILLER – J. H. HAYES, *Az ókori Izrael és Júda története* (Studia Orientalia 3; Pülsicsaba 2003) 400-401.

⁷ Vö. MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 401.

totta az év kezdetét. Emellett a Jer, a 2Kir és a 2Krn egyre stilizáltabb ábrázolást ad a babiloniak által végrehajtott deportálásokról.

2.) A második megoldás szerint a Jer beszámolóiban szereplő két deportálás, azok lennének, melyek megelőzték Jeruzsálem végső elfoglalását. Így a Nebukadnezár 7. évében deportált első csoport azok, akiket akkor vittek el, mikor még Nebukadnezár az arabokkal harcolt, de már Jeruzsálem fellázadt (Kr. e. 599/98).⁸ A második csoport pedig azok, akiket a babiloniak a második lázadás során, Jeruzsálem második ostromának elején vittek el, még talán az előtt, hogy a babiloniak felfüggesztették volna az ostromot Egyiptom megjelenése miatt (Jer 37,5). Így feltehetően Jeremiás könyvében mindkét csoport júdaiakra vonatkozik. A Jer 52,28-30 különálló, a Jer 52-be nem tartozó forrásból származik. A 2Kir adatai a város eleste utáni deportálásokra vonatkoznak, tehát a jeruzsálemi lakosokra.⁹

Annyi bizonyos, hogy Nebukadnezár Júda lakosságának kvalifikált rétegét, a politikai és gazdasági vezetőket, kézműveseket, papokat, írástudókat, az „értelmiség” nagy részét deportálta. Ez a réteg Júda társadalmának 10%-át tehetette ki, ami egyébként jellemző arány a korabeli, Júdához hasonló mediterrán agrártársadalmakra. Ezen felül elvitték azokat a személyeket is, akik a babiloni hatóságok szerint biztonsági kockázatot jelentettek. Az elhurcoltak számát, illetve az összlakossághoz viszonyított arányát tekintve, a rendelkezésünkre álló bibliai és régészeti adatok kiértékelésének bizonytalansága miatt, csak becsléseink lehetnek. Néhány ezer és húszezer fő közé eshetett a deportáltak létszáma. Ez, ha a legmagasabb számadatot nézzük, akár a lakosság 19-27% százalékát is jelenthette.¹⁰

⁸ Vö.: ANET 564; Jer 49,28-33.

⁹ A egyes számadatok eltéréseivel kapcsolatban RÓZSA H. (*Az Ószövetség keletkezése II.* (Budapest 2002, 2003) is hasonló megállapításokat tesz: „A számok ingadozása alapján csak találgathatunk. A tízezres szám túlzottnak tűnik, de lehet, hogy a 2Kir 24,16-ban említett 7.000 ember csak jeruzsálemi, míg a Jeremiás által közölt 3.023 fő csak júdai, s a két szám összeadásából kijön a 10.000-es szám.”

¹⁰ I. FINKELSTEIN és N. A. SILBERMAN a fogságot közvetlenül megelőző időszakban 75.000 főre teszi Júda lakosságát, akik közül nagyjából 20%, 15.000 fő élhetett Jeruzsálemben (*The Bible Unearthed*, 306). O. LIPSCHITS viszont 108.000 főre teszi Júda népességét, akik közül Jeruzsálemben és környékén (a kettőt egybe

Mindenesetre a felsőbb, gazdagabb, kvalifikáltabb rétegek eltávolítása alaposan meggyengítette Júda társadalmának egészét. Az országban gyakorlatilag csak a szegényebb, földműves réteg maradt. Az ő számukra ugyanakkor, mivel a deportáltak vagyona helyben maradt, megnyílt a júdai vagyon és tulajdonok újraelosztásának lehetősége. Az otthon maradtok elbirtokolhatták a fogságba hurcoltak földjeit (Ez 11,15), ingatlanait, az adósok pedig egyszerre csak hitelező nélkül maradtak.¹¹

A vizsgált területen, a későbbi perzsa Jehud tartomány területén az újbabiloni és a perzsa időszak között drámai visszaesést mutat: a lakosság majd 3/4-ével csökkent (108.000 → 30.125; 72,11%).¹² Ennek feltételezhető okai: a három egymást követő deportálás (Kr. e. 598, 586, 582/581), katonai mozgások és ennek következményei (éhínség, járványok, civil halálozás), menekültek, illetve a nehéz életkörülmények miatti fokozódó elvándorlás.¹³ Jeruzsálem ostroma és kitelepítése miatt Júda hagyományos centruma elnéptelenedett. Az új, jóval kisebb centrum az északi perifériára került. Micpa lakossága 400-500 főnyi lehetett, ami természetesen messze elmaradt a korábbi főváros, Jeruzsálem fogság előtti nagyjából 15.000 fős lélekszámától.¹⁴ Ez az átrendeződés hozzájárulhatott a déli periféria elnéptelenedéséhez.

1.2. Júda és társadalmának újraszervezése

A fogság *kezdetén*, bár az élet feltehetően sok szempontból megváltozott, nem volt teljesen helytálló a fogság alatti Júdáról hagyományos sötét és elrettentő kép („üres föld”).¹⁵ A babiloni politika

veszi!) 25.000 fő élt. („Demographic Changes in Judah between Seventh and Fifth Centuries B.C.E.”, *Judah and the Judeans in the Neo-Babylonian Period* (szerk. O. LIPSCHITS – J. BLENKINSOPP) (Winona Lake, IN 2003) 363).

¹¹ Vö. MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 401.

¹² LIPSCHITS, „Demographic Changes in Judah”, 364.

¹³ Vö. A. FAUST, *Judah in the Neo-Babylonian Period*. The Archaeology of Desolation (SBL 18; Atlanta 2012) 140-143.

¹⁴ A fogsági Micpa lélekszámával kapcsolatban lásd: J. ZORN, „Estimating the Population Size of Ancient Settlements: Methods, Problems, Solutions, and a Case Study”, *BASOR* 295 (1994) 44; Jeruzsálem fogság előtti lélekszámára vonatkozóan pedig: FINKELSTEIN – SILBERMAN, *The Bible Unearthed*, 306.

¹⁵ Vö. H. M. BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land”: Major Challenges in the Study of Neo-Babylonian Judah”, *Judah and the Judeans in the*

nem lehetett túlságosan elnyomó, legalábbis nem a szó hagyományos értelmében. A babiloniak feleslegesen nem gyilkoltak vagy kínoztak; nem erről voltak híresek. Nem állították helyre a fővárost, de nem is népesítették be idegenekkel (mint pl. Asszíria). Úgy tűnik csak a legszükségesebb lépéseket tették meg annak érdekében, hogy a terület működőképessége fennmaradjon. A megszállók a helyi lakosságból szervezték meg Júda közigazgatását és részben védelmét is. Így érthető a Gedalja gyilkosának, Jismaelnek és egységének a jelenléte Micpában.¹⁶

1.2.1. Gedalja, Júda államiságának vége¹⁷

A megszállás kezdetén a babiloniak a régi asszír politikát követték; azaz Júdát nem szervezték provinciává, hanem vazallus állam maradhatott. Az állam vezetésével Nebukadnezár azt a kisebbségi ellenzéki csoportot bízta meg, akik a háborúval szemben a Babilonnak való behódolást támogatták (Jer 38,19). Ennek a csoportnak volt prominens tagja Jeremiás próféta is, illetve az előkelő származású, már az ostrom előtt is jelentős szerepet betöltő Gedalja,¹⁸ akit, feltehetően Babilon-párti irányvonala miatt, megbíztak Júda vezetésével.

Júda új székhelye, a használhatatlanná vált Jeruzsálem helyett, a tőle északra, Benjámín törzsének régi területén fekvő, *Micpa* (Tell en-Na beh) lett. A választás elsődleges oka az lehetett, hogy nem pusztult el. Másodlagos oka talán az, hogy *Micpa* tradicionális, vallási jelleggel is bírt: különleges kapcsolata volt Sámuellel (Bír 20,1-

Neo-Babylonian Period (szerk. O. LIPSCHITS – J. BLENKINSOPP) (Winona Lake, IN 2003) 3.

¹⁶ MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 402.

¹⁷ J. M. MILLER ÉS J. H. HAYES erről az időszakról kiváló összefoglalást ad (*Az ókori Izrael és Júda*, 402-406).

¹⁸ A Biblia szerint nagyapja, Sáfán Jozija király „írnoka” (= titkára) volt, azaz magas rangú kormányzati tisztviselő (2Kí 22,8). Sáfán három fia később szintén magas tisztségeket viselt a királyi udvarban: Gemárja, fiával Michájával, Jójákim uralkodása idején (Jer 36,11-13); Eláma Cidkija egyik babiloni küldötte volt (Jer 23,9); Ahiqámmal, Gedalja apjával, pedig akkor találkozunk, amikor védi Jeremiást az őt perbe fogó jeruzsálemiekkel szemben (Jer 26,24). Lehetséges, hogy Gedaljaé a Lákisban (Tell ed-Duveir) talált pecsét, amelynek felirata: *lgdlyhw sr l hbyt* („Gedalja az udvartatás fejének tulajdona”). Ez alátámasztaná a Biblia tanúságát, miszerint Gedalja már a fogság előtt is magas állami tisztséget viselt (MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 404).

3; 21,1-8; 1Sám 7; 10,17); a Makkabeusok idejéig híres szent helyként tartották számon (1Makk 3,46). Feltehetően Micpa volt Júda fővárosa Gedaljától egészen a perzsa időszakig. Itt működhetett a júdai babiloni „kirendeltség” is: babiloni (káld) katonák vagy tanácsadók egy csoportja, amely segítette és részben kontrollálta Gedalját (lásd 2Kir 25,24-25; Jer 40,10; 41,13).¹⁹

Figyelemreméltó a J. M. MILLER – J. H. HAYES szerzőpáros felvetése miszerint Gedalja nem „kormányzónak”, hanem „királynak” lett kinevezve. Azt ők is elismerik, hogy a pontos részletek nem egyértelműek, de állítják, hogy a 2Kir 25,22 és a Jer 40,7 szövege a vazallus királlyá való kinevezést takarja: „*kinevezte föléljük Gedalját Ahiqám fiát, Sáfán fiának a fiát*”. Megkérdőjelezzik a „kormányzóként” való fordítás legalitását, mivel ezt szerintük a szöveg nem igazolja: nem derül ki, hogy Gedalja milyen tisztségre lett kinevezve.²⁰

A szerzőpáros két bibliai érvet hoz, melyek alátámaszthatják, hogy Gedalja „király” volt, aki Cidkiját váltotta. 1.) Az egyik, hogy a bibliai szöveg semmiféle tisztséget sem említ, mivel az 1-2Kir deuteronomista szerkesztői nem akarták felfedni valódi tisztségét; azaz bevallani, hogy Gedalja személyében egy nem dávidi leszármazott lett a király. A 2Kir 25,27-30 alapján Jojachin rehabilitálásával ugyanis felmerült a dávidi dinasztia folytatásának lehetősége. Úgy tűnik, hogy Jeremiás és a nép támogatta Gedalját, nem volt kifogás ellene. Analógiát is látnak a szír-efraimita háború időszakával (Kr. e. 734-732), amikor a dávidi házból származó Acház helyett Tabeel fiát akarják megtenni uralkodónak, és ez ellen sem volt a népnek kifogása. 2.) Másik érvek, hogy Jeruzsálem pusztulásának leírásánál a Jer kétszer is használja a „király” megjelölést. A Jer 41,10 említi a „király lányait”, akik Micpában tartózkodnak. Ők lehetnek akár Gedalja lányai, akár Cidkija udvarának női tagjai is, akiket Gedalja új tisztségével együtt „megörökölt”. A Jer 41,1 említi egy bizonyos

¹⁹ Vö. MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 404.

²⁰ Velük szemben P. MACHINIST („Palestine, administration of”, 79) ugyancsak nyelvészeti alapon állítja, hogy a 2Kir 25,22 és Jer 40,7 szövegében található *pgd* gyök műveltető alakja (hifil: „kirendel”; „megrendel”; „megbíz”; „rábíz”; „kijelöl”) többnyire birodalmi tisztséggel, általában kormányzósággal, függ össze (vö. Ter 41,34; Eszt 2,3). Itt a *mlk* gyök műveltető formája (hifil: „királya tesz”) jelölhetné a vazallus királlyá való kinevezést, mint Cidkija esetében (2Kir 24,17).

Jismael, Gedalja későbbi gyilkosát, aki a „király véréből származó”, a „király főemberei közül való”.²¹ Ha Gedalja a „király”, akkor Jismael Gedalja egyik tisztviselője volt, aki már korábban Gedaljához pártolt.

Állításaikat egy régészeti érvvel is megpróbálják alátámasztani. Micpában megtalálták egy bizonyos Jaazanja pecsétjét, amelyen egy támadó kakas látható fölötté egy felirattal: *ly'znyhw 'bd hmlk* („Jaazanjáé, aki a királyi ház szolgája”). A 2Kir 25,23 is említ egy maakai Jaazanját, aki Gedalja tisztviselője Micpában Kr. e. 586 után. Ez a pecsétfelirat is azt a feltevést támasztaná alá, hogy Gedalja Júda királya volt, aki Micpából kormányzott.

Viszont nem sokkal kinevezése után Gedalja merénylet áldozata lett. Baalisz ammoni király felbujtására Jismael és egysége megölték Gedalját, a környezetében lévő személyeket, sőt a Micpában tartózkodó babiloni „képviselő” tagjait is (2Kir 25,25-26; Jer 40,13-41,3). A Gedalja elleni merénylet hátterében két mozzanatot is felfedezhetünk.

Az első, hogy a harcokat túlélő júdai vezérek egy csoportja, a 2Kir 25,22-24 és a Jer 40,7-13 tanúsága szerint csapataikkal Gedaljához csatlakoztak. Így a dávidi királyi család egyik tagja Jismael is,²² akit a Biblia „király (Gedalja?) egyik főembereként” említ (2Kir 25,25; Jer 41,1). A másik, amit Josephus Flavius említ, hogy Nebukadnezár Kr. e. 582/581-ben újra Szíria-Palesztinában tartózkodott, hogy leverje Ammon és Moáb lázadását.²³ Ezzel egy időben zajlott Türosz ostroma (Kr. e. 586-573), melynél a gyors babiloni siker elmaradása bátoríthatta Szíria-Palesztina kisállamait. Ami biztos, hogy a Kr. e. 580-as években, amikor Nebukadnezár Kis-Ázsiában tartózkodott, Szíria-Palesztinában lázadások törtek ki. Ennek tükrében érthető az ammonita uralkodó aktív részvétele a puccsban. Nem kizárt, hogy a júdai menekülteket befogadó Egyip-

²¹ A „király főemberei közül való” (*wrabby hmlk*) kifejezést a BHS a LXX-ra és a 41,2-re való hivatkozással dittográfiaként törli.

²² A királyi család azon ága, amely Dávid egyik fiától Elisamától (2Sám 5,16; 1Kron 3,8; 14,7) származtatta magát (MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 405).

²³ A zsidók története, X § 228; Apión ellen I. § 156.

tom a háttérből támogatta ezeket a lázadásokat. Talán ez lehetett Jismael puccsának valós „külpolitikai” háttere, annak ellenére, hogy a 2Kir 25,25 és a Jer 41,1 azt a benyomást kelti, mintha Gedalját közvetlenül Kr. e. 586 után ölték volna meg.²⁴

J. M. MILLER és J. H. HAYES szerint a Gedalja elleni merénylet nem volt más, mint, hogy nacionalista hazafiak egy külföldi uralkodó segítségével akarták Dávid házát és ezzel együtt a független Júdai államot helyreállítani.²⁵ A kísérlet viszont, úgy tűnik, kellő társadalmi támogatás híján nem sikerült. Júdai tisztviselők egy csoportja, Johanan, Kárea fia, szembeszállt Jismaellel és csapatával (Jer 41,11-14). Jismael ezután Ammonba menekült (Jer 41,4-16). A vezetők és a népesség egy része, félve a babiloni megtorlástól, Egyiptomba menekültek, és magukkal vitték akarata ellenére Jeremiás prófétát is (Jer 41,17-43,7).

A Gedalja utáni időszak júdai politikájáról nincs semmilyen közvetlen adatunk sem a Bibliából, mely ezután a babiloni fogságban élők felé fordul, sem a Biblián kívüli forrásokból. A Jer 52,30 szerint Nebukadnezár 23. évében, Kr. e. 582/581-ben, egy harmadik deportálás is történt, ekkor 745 júdait hurcoltak el. Bár Jeremiás nem fejt ki milyen okból történt ez a deportálás, több kutató összefüggésbe hozza Gedalja megölésével. Amennyiben Gedalját tényleg királlyá nevezték ki a babiloni hatóságok, meggyilkolása véget vethetett a vazallusi királysággal való kísérletezésnek. Lehet, hogy ekkor tagolták be Júdát a babiloni közigazgatásba, és lett babiloni provincia, talán egy külön, bennszülött júdai kormányzóval az élén.²⁶

1.2.2. A júdai társadalom

A fogsági Júda társadalmának megértéséhez fontos idéznünk H. M. BARSTAD megállapításait a mediterrán agrártársadalmakról, ahová ő az ókori Júdát is sorolja. Úgy véli, ezen társadalmak esetében a felülrétegződő politikai intézmények ténylegesen nem járulnak hozzá a lakosság mindennapi életét elfogadható keretek között fenntartó

²⁴ MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 405.

²⁵ MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 405.

²⁶ MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 406.

élelmiszerek és egyéb szükséges javak előállításához. Nem működő központi intézmények esetén is a gazdasági stabilitás és a fennálló helyi társadalmi rend lehetővé teszi, hogy ne romoljon az élet minősége. Ha a helyi hatalom, törvényhozás helyére egy birodalmi rendszer lép (például az újbabiloni, perzsa), az egyáltalán nem okoz változást a mindennapi életben.²⁷ Mivel Júda esetében is csak az államiságot mozdították el (királyi család és a felsőbb, kvalifikált rétegek), ezért a helyi társadalom bizonyos értelemben működőképes maradt.²⁸

A módosabb vezető réteg és a kvalifikált népesség eltávolítása viszont elindította a júdai társadalom átrétegződését. Már közvetlenül az ostromot követően a babiloni testőrség parancsnoka, Nebuzaradan lépéseket tett a harcok és a deportálások nyomán kialakult társadalmi helyzet rendezésére. A legszegényebbeknek, „akiknek semmijük sem volt” szőlőket és szántóföldeket osztottak (Jer 39,10; 2Kir 25,12). Nyilván ez az intézkedés a terület működőképességének fenntartását célozta, ugyanakkor a tulajdon újraelosztása a legszegényebb rétegek számára előnyös volt. Maradhattak, és külön elbánásban részesültek a Babilon-párti személyek (lásd Jer 39,11-14; 40,1-15). Ezen túl a korábban elmenekült, és a környező területeken (Moáb, Edom, Ammon, illetve máshol) tartózkodó zsidók hazatértek (Jer 40,10-12).²⁹

2. A vallásgyakorlat

A Biblia kétféle ábrázolást ad a fogsági Júdában zajló kultusszal kapcsolatban. Az egyik, a 2Kir és az Ezd, a fogság utáni tendenciózus Deuteronomisztikus Történeti Mű és a Krónikás Történeti Mű, mely szerint mintha a Szentély lerombolása után Júdában megszűnt

²⁷ BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land””, 3-4.

²⁸ Ugyanakkor H. M. BARSTAD azt is állítja, hogy a fogság alatti Júda egy teljes, funkcionáló társadalom volt, még érintetlen társadalmi és gazdasági intézményekkel. Júdában papok írástudók, kereskedők, kézművesek és munkások is maradtak. Ezen felül azt is állítja, hogy a társadalom megfelelő infrastruktúrával bírt irodalmi alkotások létrehozására (bibliai iratok) az Újbabiloni és Perzsa Birodalom időszakában. Ez utóbbi állítások, mivel a régészeti kutatások állításai szerint inkább a perzsa idősakra későbbi fázisára érvényesek, viszont erősen megkérdőjelezhetők (BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land””, 3-4. + 3. jegyzet).

²⁹ MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 405.

volna mindenféle kultikus tevékenység. Nyilván e szövegek mögött az a felfogás áll, hogy a helyes zsidó ortodoxia a visszatérőké, így amit nem ők határoznak meg, az nem is létezik.

Más szövegek viszont utalnak kultikus tevékenységre az egykori júdai területeken. A Jer 41,5, Gedalja meggyilkolásának esetének keretében, arról beszél, hogy „nyolcvan férfi érkezett Szichemből, Silóból és Szamariából lenyírt szakállal, megszaggatott ruhában és megvagdosott testtel: azért jöttek, hogy étel- és italáldozatot mutassanak be az Úr templomában.” A fenti szöveget kétféleképpen érthetjük: vagy Micpában volt a júdai kultusz központja; vagy pedig a fenti személyek Micpa érintésével Jeruzsálembe igyekeztek. Bármelyik feltételezést is fogadjuk el, úgy tűnik, hogy az áldozatbemutatás a fogság alatt is folytatódott Júdában.

Azzal kapcsolatban, hogy a jeruzsálemi Szentély területén sem szűnhetett meg a kultusz J. M. MILLER és J. H. HAYES további négy érvet is felhoz: 1.) 2Kir 25,9 szerint a babiloniak felégetik a Szentélyt, arra viszont nem utal, hogy az oltárt lerombolták vagy megszentégtelenítették volna. Így könnyen elképzelhető, hogy továbbra is használatban maradt. 2.) A Siralmak könyve liturgikus szövegei. 3.) A Zak 7,1-5; 8,18-19 szövegei, melyek a templom területén tartott bűnbánati istentiszteletekre utalnak. 4.) A perzsa időkben visszaszállították a Szentélyhez tartozó eszközöket, aminek csak egy már meglévő kultusznál van értelme.³⁰

A kultusz végzéséhez viszont szolgálati papság kellett. A papság helyzetéhez a 2Kir és a Jer nem ad támpontot. Egyetlen eseményt jegyeznek csak fel: Szeraját, a főpapot, Cefanját a helyettesét és a küszöb három őrzőjét Nebukadnezár Riblánál kivégeztette (2Kir 25,18-21; Jer 52,24-27). Feltehetően a jeruzsálemi papi hierarchia megtizedelődött. Talán így értékelődhetett fel a környékbeli papság szerepe (így a Micpában lakóké is), akik korábban Jozija reformja révén „munka nélkül” maradtak. Az sem kizárt, hogy átvették a Salamon idejében alapított cádoki papi vonaltól a kultusz irányítását; már csak a ténynél fogva, hogy ez utóbbi a kivégzések és deportálások miatt eltűnt Júdából.

³⁰ MILLER – HAYES, *Az ókori Izrael és Júda*, 406-407.

A fogság utáni időszak konfliktusainak fontos részét képezhette a fogság után visszatért cádokita papság és helyben maradt vidéki papság és leviták közötti konfliktus. Ez egyrészt visszavezethető a fogság alatti kultusz irányításának az átvételére. Másrészt arra, hogy a nem deportált vidéki papok és a leviták a társadalom szegényebb részéhez tartoztak. Tehát feltehetően haszonélvezői voltak a júdai vagyoni helyzet babiloniak által levezényelt újrendezésének a deportált, gazdagabb jeruzsálemi, cádokita papság rovására. Ezen túl ott volt a kardinális kérdés, ami a szamaritánusokkal való viszony kapcsán is felmerült: Ki határozza meg a fogság utáni zsidó ortodoxia irányát?³¹

3. Mi is történhetett Júdában a babiloni fogság alatt?

3.1. Biblia

A 2Kir, a Jer; a 2Krn; a Zak és a Siralm alapján megállapíthatjuk, hogy legalábbis a fogság kezdetén Júda területe egyáltalán nem ürült ki. A Gedalja elleni merénylet után babiloni részről véget vehettek a vazallusi állammá szervezéssel való kísérletezésnek. A Biblia befejezettnek tekintí a fogság előtti Júda történelmét (!): megszűnik az államiség és a rendszeres kultusz, az uralkodócsalád, illetve a vezető réteg kiiktatása, a kvalifikált népesség elvonása. Júda és vele együtt a zsidó monarchia diszkvalifikálódik. Ugyanakkor a helyben maradt, jobbára földműves népességre építve, a terület minimális mértékben konszolidálódik. A gazdasági élet a mezőgazdaságra redukálva tovább zajlik; illetve valamilyen kultikus tevékenység folytatott Jeruzsálemben, és / vagy talán Micpában.

³¹ Ide vághat H. SIMIAN-YOFRE megállapítása a trito-izajási szövegekről (Iz 56-66. fej.), miszerint ezek a „papok” és „leviták” csoportjai közötti fogság utáni ellentétre reflektál. A két csoport két egymással szembenálló közösségi és vallási irányt testesített meg: a hierokratikus-monarchista „cádokita párt”; és a teokratikus-prófétai „levita párt”. Ez utóbbi a társadalom szegényebb rétegéhez tartozott, és őket találhatták szolgálatban a hazatérők. Vö. H. SIMIAN-YOFRE, *Testi isaitani dell'Avvento* (Bologna 1996) 161-163.

3.2. Régészet

A Palesztina feletti újbabiloni dominancia Kr. e. 605-539 között jelentős időintervallum. Az Újbabiloni Birodalom alig hagyott maga után valamilyen tárgyi emléket. Igaz ez nem példa nélkül való, hiszen a 200 évig fennálló, az ókori Kelet legnagyobb kiterjedésű birodalma, a Perzsa Birodalom is alig valamit hagyott maga után.³² Ami biztos, hogy ebben a periódusban városok sora tűnt el, olyanok is, amelyek az asszír dominancia idején virágoztak, beleértve a korábban az asszírok által használt erődöket is. A pusztulás elsősorban a katonai felvonulási utánpótlási vonalakként is szolgáló forgalmi folyókban, a Sefelán és a Dél-Júdai-hegyvidéken, illetve a főváros, Jeruzsálem körzetében volt jelentős (Tell Beit Mirsim, Bet Semes, Lákis, Ramat Rachel).³³

Igaz, Jeruzsálem esetében, régészeti feltárások tanúsága szerint a babiloniak, úgy tűnik, nem rombolták le az egész várost. Ez értelmetlen lett volna és túl sok emberi és anyagi erőforrást emésztett volna fel. A templom és környékének elpusztításán túl feltehetően csak a fa kapukat gyűjtötták fel és a bizonyos falrészeket rombolhattak le. A város nagy része valószínűleg nem a közvetlen az ostrom következtében, hanem sokkal inkább a hosszú megszállás alatt pusztult el. Így bizonyos aktivitás Nebukadnezár ostroma után is mutatkozik „Dávid városában” és a templomhegyen. Az itt talált *mwsh* feliratos, oroszlános pecsétlenyomatok arra utalhatnak, hogy talán a provincia bürokratikus szervezete jelen volt Kr. e. 586 után is? Ugyanakkor viszont nem találtak a babiloni időszakból származó épületet a város területén. Ez egybevág Ez 33,24 utalásával azokra, akik „ezeken a romokon élnek”.³⁴

Benjámin törzsének területe speciális eset. A babiloniak csak részben pusztították el Kr. e. 586-ban. A régészet tanúsága szerint

³² Ez a megállapítás általánosan jellemző a perzsák által uralt területekre (BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land””, 4. 2. jegyzet).

³³ Vö. BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land””, 6-9.

³⁴ Vö. I. FINKELSTEIN: Jerusalem and Judah 600-200 BCE” *The Fall of Jerusalem and the Rise of the Torah* (szerk. P. DUBOVSKÝ – D. MARKL – J.-P. SONNET) (FAT 107; Tübingen 2016) 7-10; BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land””, 8.

Júda északi része, illetve Benjámin területei feltehetően kevésbé vagy egyáltalán nem sérültek (Bétel, El-Jíb [Gibeon], Nebi Samwil [Ráma], Tell el-Fúl [Gibea]; Tell en-Na beh [Micpa]). Sőt, néhány város Jeruzsálemtől északra egyáltalán nem pusztult el, ezen felül egyes területek 65%-kal növelni is tudták népességüket. Ez a zóna feltehetően a Júdából érkezett menekülteknek, illetve az itt kialakított hatalmi (és talán kultikus?) központnak, Micpának, köszönhetően, gyorsan újjáépült, és benépesedett.³⁵

A demográfiai adatok alapján elmondható, hogy Júda területének vizsgált részén, a későbbi Jehud tartomány területén, a lakosság a Kr. e. VI. század eleje és a perzsa időszak között a lakosság majd 3/4-ével csökkent (108.000 → 30.125; 72,11%). Ez az arány a babiloni fogság végén feltehetően még drasztikusabb lehetett, hiszen a perzsa időszak már egy visszatelepülés és egy bizonyos demográfiai fejlődés utáni állapotot tükröz.

3.3. Babiloni érdekek Júdában

A babiloniak kevesebb hadjáratot vezettek Palesztinába, mint az asszírok. Ezek a szó szoros értelmében kisebb pusztítással jártak, viszont következményeik sokkal pusztítóbbak voltak. Ennek oka nem volt más mint a két nagy mezopotámiai államalakulat eltérő gazdasági, és ennek megfelelő katonai-politikai, koncepciója.

Az asszírok igyekeztek újjáépíteni, és addig soha nem látott hatalmas mértékben, újraterlepíteni az általuk meghódított térségeket. A babiloni koncepció, noha részleteiben sok mindent átvett, ettől jócskán eltért. Az Újbabiloni Birodalom teljesen Babilon városára, és közvetlen környékének fejlesztésére összpontosított. A perifériát nagyrészt magára hagyták annak minden negatív következményével együtt.³⁶ Az Újbabiloni Birodalom struktúrája a kereskedelemtől függött, mivel a főváros környékén, az éghajlati és földrajzi adottságok, illetve a jelentős népesség jelenléte miatt, nyersanyag és élelmiszerhiány mutatkozott (építőanyagok, elsősorban kő, faanyag, fémek;

³⁵ BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land””, 8. Ez terület majd csak a perzsa időszakban, *Kr. e. 480 táján néptelenedett el ismeretlen belső okból* (STERN, *Archaeology II.*, 322-323).

³⁶ STERN, *Archaeology II.*, 303.

olaj, bor; luxuscikkek). Ezen felül a médek kelet, majd a Kr. e. VI. század folyamán fokozatosan észak felől is zárták a kereskedelmi útvonalakat. Evégett a birodalom számára, a nyugati kijárat, illetve kereskedelmi útvonalak biztosítása létfontosságú volt. Ehhez járult még a nyugati térség, attu (= Szíria-Palesztina), gazdasági javainak felhasználása, illetve az adóbehajtás.

Júda esetében feltehetően a katonai szempont dominált. Az éghajlati és földrajzi adottságok miatt gazdasági szempont mellékes lehetett.³⁷ A fő közlekedési folyosótól, a „Tenger útjától” távolabb eső Júda inkább egy az Egyiptom és az Újbabiloni Birodalom közötti ütközőzóna részét képezte, mely az északi kereskedelmi útvonalak és kikötők védelmét szolgálta. A gazdasági szempontot pusztán a kvalifikált réteg a központi területekre való átirányítása és a termékegyes, viszonylag népesebb Júdai-hegyvidékének északi része és Benjámín törzse területének mezőgazdasági termékei, a bor és olaj jelenthették, mivel ezek egyikét sem tudták Mezopotámia központi részein előállítani.³⁸

Jeruzsálem romjai fölött

Júdát gyakorlatilag utolérte a környező kisállamok sorsa. Feltehetően, miután használható emberi és gazdasági erőforrásait kiaknázták, vidéki jellegű területté süllyesztve, mint „kiürült perifériát” magára hagyták. Ennek kettős oka lehetett: 1.) Kikiktatni egy potenciálisan veszélyes kisállamot, amely egyrészt kollaborálhat Egyiptommal, másrészt sorozatos lázadásaival jelentős katonai erőket köthet le (lásd Jojakim, Cidkija, Gedalja esete). 2.) Ütközőzóna kialakítása a leginkább potens, hagyományos ellenfél, Egyiptom felé.

³⁷ Ezzel szemben H. M. BARSTAD („After the ”Myth of the Empty Land””, 9-14.

³⁸ Vö. BARSTAD, „After the ”Myth of the Empty Land””, 10-11.

Bibliai régészet

Múmiaálarcban talált bibliai szöveg a legrégebbi kéziratmaradványnak bizonyulhat

Az Egyiptomban megtalált részlet Márk Evangéliumából az eddigi legrégebbi bibliai leletnek bizonyulhat, ami megdöbbentő és örömteli hírt jelent a Bibliakutatóknak, az ateista szakértők azonban dühösek, de más okból, mint azt elsőre gondolnánk.

Az Egyiptomból származó szövegrészletet egy múmiaálarchoz újrahasonosított papiruszon találták a kutatók. Az összeragasztott rétegek szétszedésére kidolgozott módszernek köszönhetően a kutatók el tudták olvasni a különböző szövegeket. A folyamatban maga az álarc megsemmisül, ami egyes szakértőknek nem tetszik, de a feltárás támogatói szerint ezek nem képviselnek múzeológiai értéket, a bennük található ősi iratok viszont annál inkább.

Egyiptomi múmia

“Az első, második és harmadik századból

származó iratokat tudtunk megmenteni,” nyilatkozta Craig Evans, az Újtestamentum professzora a Live Science-nek.

“Nemcsak keresztény iratokat és nem csupán bibliai dokumentumokat, hanem klasszikus görög szövegeket, üzleti iratokat és néhány érdektelenebb papírt, illetve személyes levelet.”

Evans professzor szerint az egyik álarcból akár 12 ilyen szöveget is kinyerhetnek, amelyek mind rendkívül érdekes bepillantást engednek a régmúlt időkbe.

Az egyik dokumentum, Márk evangéliumának egy részlete, ami a szakértők szerint i.sz. 90-nél is korábbról származik, komoly vitát válthat ki, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az eddigi legrégebbi bibliai dokumentumok a II. és III. század közötti időből származnak.

Denny Burk professzor szerint, amennyiben a további vizsgálatok igazolják az első megállapításokat, rendkívüli jelentőségű lelettel állunk szemben.

“Példanélküli egy olyan I. századi szemtanút találni, aki személyesen látta az Újtestamentum eredeti szövegét. Az pedig, hogy a szövegrészletet Egyiptomban találták, még megdöbbentőbb” – írta a professzor.

“Ez azt jelenti, hogy az eredetit néhány évtizeddel előtte írták.”

A bibliai szövegek korai példányainak felkutatása nem egyszerű feladat, mivel az eredeti dokumentumok nagy valószínűséggel régen megsemmisültek. A legkorábbi időkből származó dokumentumok alapján arra lehet következtetni, hogy az eredeti szövegek régebből származnak, mint legtöbbször gondolnák.

“Minden okunk megvan azt feltételezni, hogy az eredeti dokumentumok és a legrégebbi példányok a legtöbb esetben száz évig is kézről kézre jártak, bizonyos esetekben pedig még sokkal hosszabb ideig, akár 200 évig is” – mondta Evans a Live Science-nek.

“Egy III. században élt írnok akár az I. századi eredeti vagy egy I. vagy II. századból származó másolat alapján készíthette saját másolatát.”

Mondani sem kell, hogy az ateisták nem örülnek a leletnek.

Bart D. Ehrman, aki hívőből vált agnosztikus Újtestamentum szakértővé, különösen éles kritikával illette a feltáráshoz használt módszereket.

“A fennmaradt ősi leletek szentségének semmibe vétele nemcsak megdöbbentő, de egyenesen aggasztó” – írta Facebook oldalán.

“Úgy tűnik, hogy akik ezt teszik valamennyien evangéliumi keresztények, akiket egyáltalán nem érdekel a múlt megőrzése, csak az érdekli őket, hogy rátegyék a kezüket egy kéziratdarabra.”

Érdemes megemlíteni, hogy Dr. Bart egy szót sem szólt a lelet hitelességéről, illetve annak megkérdőjelezéséről.

A régészek szerint a kérdéses múmiaálarok minősége nem teszi őket érdemesre a kiállításra, így a bennük rejlő kéziratok sokkal nagyobb értéket képviselnek.

Dr. Bart Facebook posztja alatt a hozzászólók nem fogták vissza magukat.

“Dr. Bart D. Ehrman, Ön azt tanácsolja, hogy őrizzünk meg egy rossz minőségű Halloween álarcot, feláldozva annak lehetőségét, hogy felfedezzünk szent és világi iratokat az ókorból?” – írta az egyik hozzászóló.

“Az aggodalom kézzelfogható. Ha első századi Márkról van szó, akkor ez az, ami” –írta egy másik.

idokjelei.hu, 2015.05.30. – Források: *conservativetribune.com*, *The Blaze*.

Megtalálhatták Noé bárkáját? A kutatók 99%-ban biztosak benne, hogy rábukkantak!

Szakértők számolnak be a történelem legnagyobb bibliai felfedezéséről. Kutatócsoport találhatott rá Noé egykoron elveszett bárkájára. Igaz lehet tehát a Bibliában leírt történet. Ha ez bebizonyosodik minden hitelt érdemlően, az a világtörténelem legnagyobb volumenű felfedezése lehet. Sokak szerint már most is biztosak a kutatók és a régészek a leletek valóságában. Szerintük 99%, hogy igazuk van, és tényleg a Noé bárkájának maradványait találhatták meg.

Eredetileg Noé bárkája az Aratát hegyen feneklett meg. Ő volt az, akit Isten előre figyelmeztetett az eljövendő vég, a mindent elpusztító özönvíz érkezésére. Isten azt is elrendelte Noénak, hogy minden átlatból vigyen egy párt magával fel a bárkára, és az egész családját, hogy az emberiség túlélje az özönvíz mérhetetlen pusztítását.

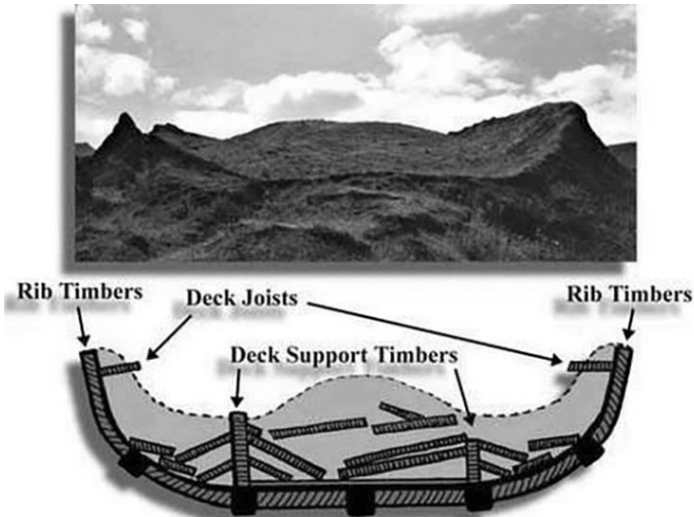
A Teremtő még konkrét instrukciókat is adott neki a bárka megépítésére vonatkozóan. Ezzel kapcsolatban rengeteg információ van, így nagyjából a tudomány tudta, hogyan is nézhetett ki egyko-

ron a bárka. A bárka a leírások alapján 150 napon át lebegett a víz-felszínen, mire megfeneklett az Araráton.

Évszázadokon át nem találta meg senki a bárka pontos helyét. A tudományos világ mindig is kételkedve állt a legendával kapcsolatban a dolgokhoz, így a vallásos csoportok is elkezdték kétségbe vonni a történetet.

Aztán váratlanul történt valami. Egy evangélista kutatócsoport rá-talált arra, amit már évszázadok óta oly sokan kerestek: Noé bárkájának maradványaira.

Az Ararát hegyen találták rá, pontosan ott, ahol Biblia is leírta, vagy legalábbis ahol a leírások alapján sejtették. Egy részét a roncsoknak korábban vulkanikus kőzetnek vélték, de mint a kutatásokból kiderült, ezek egy hajó roncsai. A bárka maradványai félig a

A bárka helyzete az Arraráton

földbe ágyazódva maradtak fenn, és a radiokarbonos vizsgálatok alapján 4.800 évesek azok a mára már félig megkövesedett lécek, deszkák, melyek a bárkát alkotják.

"Nem 100%, hogy ez Noé bárkája, de 99%-os bizonyossággal állítjuk, hogy igen!" A képeken jól látható, hogy a bárka kiálló része

volt az, amire sokan felfigyeltek a kutatók közül, de még annál is többen voltak azok, akik vulkanikus, vagy egyéb eredetű kőzeteknek, szikláknak vélték a megkövesedett faléceket.

A hajótest belsejébe is bejutottak a kutatók, legalábbis számos olyan kép került elő, melyek erről tanúskodnak. A kutatások során rengeteg állati ürüléket találtak, melyek szintén félig meg voltak már kövesedve, és a kormeghatározás alapján egybevágnak a bárka történetével. Rengeteg szalmát is találtak, amivel feltehetően a bárka belsejét bélelték, és azzal etették az állatokat a 150 napnyi hajózás ideje alatt. A Leicester Egyetem kutatásai alapján készült tanulmányok szerint a bárka 70 ezer állatot volt képes befogadni, anélkül, hogy elszüllyedt volna. A megtalált bárka maradványai alapján kijelenthető, hogy ezt alátámasztani vélik a bárka adatai. Figyelemre méltó az is, hogy rengeteg - egyesek szerint legalább 250 - kultúra tartotta nyilván a történelem során egy ősi áradás bizarr elmékét, és mára tudományos bizonyítékok is vannak arra vonatkozóan, hogy az özönvíz valóban végigsöpörhetett a bolygón.

Szintén nem elhanyagolható tény, hogy a bárka pont olyan hosszú, és olyan paraméterekkel rendelkezik, mint, ahogy azt a Biblia mondja. A faanyagon kívül vasat is használtak a felépítéshez. Alumíniumot és vasat is találtak a maradványok között. A bárkát a Nyolcak falva nevű település közelében, a Nyolcak völgyében találták meg, amely szintén bizonyíték lehet, hiszen nyolc túlélő volt a bárkában.

A mai napig azonban csak kevesen ismerik el a bárka megtalálását, holott ennek már jó ideje. Azóta rendre előkerül időnként, hogy újabb eredményeket tudattak a közvéleménnyel a kutatók, de a mainstream régészet érdekei nem diktálják azt, hogy a bárka története hitelesítve legyen.

Érdekes, hogy a török kormány is hivatalosan elismerve "Noé Bárkája Nemzeti Park"-ként emlegeti. Minden jel arra

Ötezer éves faanyagok

utal tehát, hogy feltehetően valóban Noé bárkája nyugszik az Ararát-hegyen. A tudomány remélhetőleg hamarosan véglegesen elismeri ezt a páratlan felfedezést, amikor 100%-ban bizonyossá válik minden.

Forrás: *avilagtitkai.com*, 2017. június 19.

**A babiloni agyagtábla rejtélye:
valószínűleg a mai napig ez a világ legpontosabb
trigonometriai táblázata**

Ahogy a világ legtöbb iskolájában, úgy a magyar iskolákban is azt tanítják, hogy a trigonometriát az ókori görögök találták ki. Mindenki ismeri a Pitagorasz-tételt, és sokan hallottak Hipparkhoszról, a csillagászról is, akit a trigonometriai táblázatok atyjának tartunk.

Ez azonban nem igaz. Méghozzá azért nem, mert a babiloniak már több mint 1000 évvel a görögök előtt foglalkoztak trigonometriával. Ezt bizonyítja egy 3700 éves, törött, ékírásos agyagtábla, a Plimpton 322 is, amit ugyan már évtizedek óta tanulmányoznak régészek és matematikusok, a teljes titkát azonban csak most sikerült megfejteni.

A Sydney-i New South Wales Egyetem kutatói rájöttek, hogy a táblán lévő, 4 oszlopba és 15 sorba rendezett számok soronként egy-egy derékszögű háromszög oldalait jelölik. Ráadásul a tábla készítője a görögökétől teljesen eltérő trigonometriai megközelítést alkalmazott, ugyanis nem a szögekre koncentrált, hanem az arányokra. A tábla pedig nemcsak a világ első ismert trigonometriai táblázata, hanem máig a legpontosabb ismert trigonometriai táblázat is.

3700 éves aavaatábla

Ennek oka, hogy a babiloni matematika nem 10, hanem 60-as alapú számrendszert alkalmazott, aminek előnye, hogy a 60-at sokkal több egész számmal lehet elosztani úgy, hogy egész számot adjon ki, így sokkal pontosabban lehetett számolni vele, mert kevésbé kellett a zárt alakban nem leírható törtekkel vesződni. A kutatók szerint ezért a babiloni matematika nemcsak a mai oktatásban, de az építészetben és a számítástechnikában is meg tudná könnyíteni az életünket.

A kutatás során az is kiderült, hogy az elképesztő munkával megalkotott tábla valószínűleg nem oktatási segédeszköz volt, hanem építészeti szerszám, hiszen sokat segíthetett a babiloni épületek tervezésében. A kutatók szerint a táblának eredetileg hat oszlopa és 38 sora volt.

A babiloniakról a mai napig keveset tudunk, és ugyan sok agyagtábla maradt fenn tőlük, ezeket azonban eddig nem tanulmányozták annyira behatóan, mint a Plimpton 322-t. A régészeti leletek mellett főleg görög feljegyzésekből tudjuk, hogy a mezopotámiai civilizáció elképesztően fejlett technológiával hozott létre a világ más részein élők számára csodának számító épületeket, de eddig nem volt világos, hogyan birtokolhatták az ilyen épületek tervezéséhez szükséges matematikai ismereteket. A Plimpton 322 azonban most megmutatta, mennyire fejlett volt a babiloni matematika.

A táblát egyébként a XX. század elején találta meg Edgar Banks régiségkereskedő-régész-diplomata (ő lehetett a mintája Indiana Jones karakterének), majd eladta George Plimptonnak, aki egy New York-i kiadóvállalat ura volt. Plimpton a leletet a harmincas években adta a Columbia Egyetemnek. (Guardian)

Forrás: *444.hu*, 2017. augusztus 25.

Miután a fenti hír bejárta a világsajtót, kiakadt a tudományos szféra, és több cikk is megjelent arról, hogy az ausztrál felfedezés jelentőségét eltúlozta a média, igazából már évtizedekkel ezelőtt is tisztában voltak vele a tudósok, hogy a Plimpton 322 egy trigonometriai táblázat. Csak abban nem értenek egyet, mire használták. A mostani ausztráliai kutatás szerint tervezési segédeszköz volt az építészetben, de többen továbbra is szkeptikusan álltak ehhez. (Uo., 2017.08.30.)

Gyürki László

Olvassuk el két év alatt a Szentírást

Az isteni kinyilatkoztatásról szóló zsinati konstitúció elsősorban a papokat buzdítja a Szentírást gyakori olvasására és tanulmányozására, de ugyanezt ajánlja minden hívőnek is. A Szentírást minden igehirdetésnek és a vallásos életnek is alapja.

A Szentírástban a Mennyei Atya nagy gyengédséggel jön gyermekei elé, hogy társalogjon velük. Az Isten Szava az Egyház fenntartó ereje, a hívek számára erő a hitben, lelki életük tápláléka, tiszta és magmaradó forrása. Ezért ne múljon el nap, hogy ne olvassunk valamit a Szentírástból.

A rendszeres, napi olvasásban szeretne segítséget nyújtani a bibliaolvasó kalauz. Ezzel a beosztással alig egy-két fejezetet olvassunk csak naponta, és így két év alatt a Szentírást minden könyve sorra kerül. (A zsoltárokból befejezésképpen olvassunk el mindig néhány verset.) A kalauz figyelembe veszi az egyházi évet, továbbá kapcsolatot keres az Ó- és Újszövetség könyvei között. Nem unalmas és fárasztó, mert a két rész könyvei váltakozva kerülnek sorra, így jobban megértjük az újszövetségi könyveket is.

Szentírást olvasását mindig imádság kísérje, hogy ez valóban beszélgetés legyen Istennel: vele beszélünk, amikor imádkozunk, őt hallgatjuk, amikor a Szentírást olvassuk.

Segítsen bennünket a bibliaolvasó kalauz abban, hogy valóban jobban megismerjük Krisztust és az ő erejét a Szentíráson keresztül, és a kinyilatkoztatás kincsestárából minél többet meríthessünk.

Gyürki László

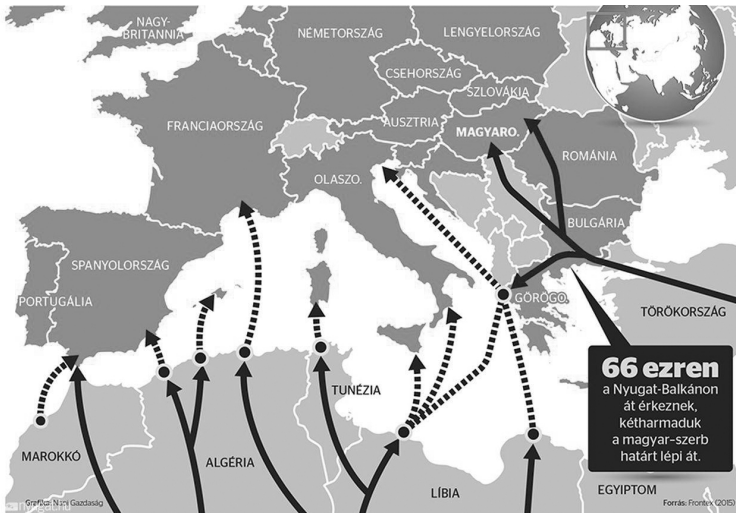
A bibliaolvasó kalauz megtekinthető a Társulatunk honlapján, ld. a www.biblia-tarsulat.hu/docum/naptar.htm címet, ill. megvásárolható Bibliaboltunkban..

Bolyki László

Az evangélium és a migránsok

Sokan kifejtették már véleményüket ebben a témában – ezúttal Bolyki László zenész, lelkigondozó, író gondolatait tesszük közzé az erő, a józanság és a szeretet kapcsolatáról.

Tisztában vagyok vele, hogy a jelenlegi, egész Európát sújtó migrációs hullám, a véres háborúk elől menekülő tömegek befogadásának kérdése, a terrorizmus előretörése, rendkívül összetett, bonyolult probléma, amit rengeteg szemszögből lehet és kell is megvizsgálni. Nem is szeretném azt a látszatot kelteni, hogy tudom, melyik a helyes nézőpont, vagy hogy mi a megoldás.

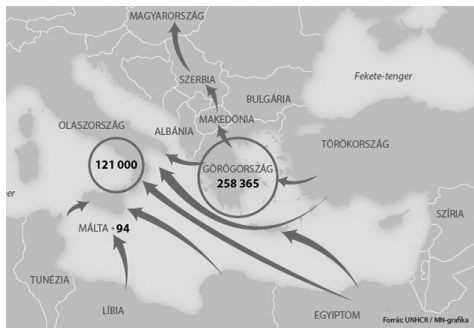
Nehéz hideg fejjel gondolkodni a témáról, hiszen én magam is lelkem mélyéig megrendülök, amikor emberek, családok, gyermekek szenvedéseit látom, akik egy jobb élet reményében az életüket kockára téve, nyomorúságos lélekvesztőkön sodródnak a tenger hullámain, kamionokra felkapaszkodva, teherautók platóin elbújva, hűtő-

kocsikban összezsúfolódva, vagy gyalog menetelve próbálnak eljutni Európa élhetőbb vidékeire, hogy új életet kezdhessenek.

Ugyanakkor fontos, hogy józanul, hideg fejjel is szemléljük a migrációs válságot, hogy helyes válaszokat adhassunk erre a rendkívül nyugtalanító kérdéseket felvető helyzetre.

Jól emlékezhetünk arra, amikor a német "Willkommenskultur", és a mögötte húzódó ideológia kökeményen ütközött a magyar megoldással, azaz a határok teljes lezárásának és (akár erőszak alkalmazásának útján történő) megvédésének politikájával. E két nézőpont közt kialakult hazai és nemzetközi vitáknak van egy számomra igen furcsa dimenziója, amit ezúton szeretnék görcső alá venni: a Willkommenskultur keresztény kötelességként, jézusi magatartásként való beállítása.

Néhány idézettel szeretném megvilágítani, mire gondolok: – Hogyan juthattunk odáig, hogy a hazáját elhagyni kényszerülő, szenvedő, segítségre szoruló embertársban nem Krisztust látjuk – kérdi egy keresztény hölgy az általa közzétett internetes petíció szövegében. – Hol vannak az irgalmas magyaritánusok – dorgálja meg hallgatóit egy lelkész. – Mi nem tehetünk mást, mint amit Jézus tanított – írja egy püspök. Természetesen mindhárom a magyar kormány politikájával kapcsolatosan teszik ezt, azt sugallva, hogy egy "keresztény országnak" hogyan kell hozzáállni ehhez a rendkívül komoly és egyre csak mélyülő migrációs válsághoz: úgy, ahogy Jézus, tehát feltétel nélkül befogadva mindenkit, bárholon, bárkit. Mert – ahogy írja – "az irgalmasságban nincs kompromisszum". És mert szerinte "Mindegy, hogy honnan jött. Mindegy, hogy hova megy. Mindegy, hogy mi az előtörténete...". És

Migráns útvonalak

bár nekem alapvetően szimpatikusak a radikális, vagy egyenesen provokatív bibliai gondolatok, van itt egy kis bökkenő.

A "Mindegy, hogy honnan jött. Mindegy, hogy hova megy. Mindegy, hogy mi az előtörténete.." jézusi lelkülete, lélekemelő radikalizmus csodálatos tanítást hordoz az egyes keresztény ember számára, de előre szólok, hogy nem lesz túlságosan adekvát hivatkozási alap, amikor például vízumot igénylünk az amerikai nagykövetség Szabadság téri épületében. Pedig Amerika is "keresztény ország", legalábbis pont annyira, mint Magyarország. Ennek ellenére az amerikai hatóságok egészen pontosan arra lesznek kíváncsiak, hogy "honnan jöttem", hogy "hová megyek", és hogy "mi az előtörténetem". Azaz minden személyes adatomra, szüleim, házastársam, gyermekeim nevére, iskoláimra, volt és jelenlegi munkahelyeimre, az összes ujjam lenyomatának mintázatára, volt és jelenlegi betegségeimre, az összes ország nevére, ahol az utóbbi években megfordultam. És miután ezeket bediktáltam, ők nyilván minden szavamat leellenőrzik, plusz utánajárnak egyéb szokásaimnak, hobbijaimnak, barátaimnak, láb-, és gatyaméretemnek. Abban az esetben pedig, ha azt találnák az "előtörténetemben", hogy elfelejtettem leírni nekik, hogy az előző évben, mondjuk, egy három hónapos szíriai tanulmányi kiránduláson vettem részt két csecsen és egy afgán úriember társaságában, akkor valószínűleg hiába is idézgetném nekik Jézus befogadásról szóló csodás szavait, nem engednének be az országukba. És milyen igazuk lenne!

De miért is? Az egész migrációs problémát a Magyarország déli határához érkezett tömegek és a velük kapcsolatos dilemmák tették a magyar közélet meghatározó témájává. Amikor láttuk a hatalmas emberáradatot, a férfiakat, asszonyokat, gyerekeket, láttuk a drámai ütközeteket, ahogy a kerítést átszakítani próbáló tömeget megpróbálta megfékezni a rendőrség, egyrészt megszakadt a szívünk, másrészt elindult a politikai közbeszédünkre jellemző primitív sztereotípiák mentén történő polarizációs folyamat.

Egyesek szerint az összes migráns potenciális terrorista, akik eleve azért érkeztek, hogy felrobbantsák és sóval hintsék be a Blaha Lujza teret. Mások szerint viszont ellenkezőleg, ártatlan, szenvedő emberekről van szó, akik a háború elől menekülve érkeztek hazánk-

ba. Agysebészek, atomfizikusok és élsportolók, akiket Jézus nevében kötelességünk befogadni. Aki azt képviselte, hogy a határra igenis kerítés kell, és aki be akar jönni, az jöjjön a hivatalos kapun, az "gyűlölködő" lett, aki pedig azt, hogy mindenkit be kell engedni, papírok, személyi okmányok és vízum nélkül, az pedig "migránssimogató".

Ha félretesszük a politikai árkok partjai közt feszülő zsigeri indulatokat, és persze a Jézust az aktuálpolitikába keverő spirituális (bak)ugrást is, akkor a képlet nagyon leegyszerűsödik: sem nem igaz, hogy minden migráns terrorista, sem az, hogy mindegyikük jó szándékú menekült. Ahogy utóbb kiderült, sok közülük tényleg a háború borzalmai elől menekülő embertársunk volt, de bizony velük együtt érkeztek azok a terroristák is, akik Budapestről toborozták – többek közt – a bestiális párizsi merénylet elkövetőit.

Mi következik ebből? Az, hogy bőven elég a józan paraszti ész és a törvények betartása ahhoz, hogy belássuk, aki be akar jönni az országba egy vízumköteles ország polgáraként, azt le kell ellenőrizni. Pont. Mind a zsigeri gyűlölet, mind pedig az operatív politikai cselekvés szintjén értelmezett "jézusi könyörületesség" csak elhomályosítja ezt az egyszerű, törvénybe foglalt megállapítást. A jézusi könyörületesség, azaz Isten kegyelme soha nem jelentette azt, hogy elnézzük, legalizáljuk és főleg azt nem, hogy intézményesítsük a törvényteleniséget. A kegyelem sokkal inkább betölti és a szeretet irányában meghaladja a törvények rendelkezéseit. Tehát ha a déli határainkhoz érkezik egy okmányokkal nem rendelkező (!), illegális, nemzetközi embercsempész hálózat segítségével ideutaztatott (!!) tömeg, amely nem hajlandó (!!!) a hatályos magyar törvények szerint kijelölt kapun, legális formában belépni Magyarországra, hanem megpróbálja betörni, átszakítani a kerítést (!!!!), akkor nemhogy joga, de kutya kötelessége a mindenkori magyar hatóságoknak megkérdezni az érkezőket, hogy "honnan jöttek, hová tartanak és hogy mi az előtörténetük". És ha a megkérdezettek nem akarnak válaszolni, akkor a határokat szigorú, nemzetközi szabványoknak megfelelő törvények protokollja alapján védő egyenruhásoknak a törvények szabta úton kell eljárniuk, teljesen függetlenül attól, hogy az adott egyenruhás a maga személyes valójában ateista, mormon,

zsidó, buddhista, esetleg ő maga a megtestesült "irgalmas magyaritánus".

Egyáltalán, hogy jut eszébe bárkinek is, hogy egy szekuláris jogállam vezetői és fegyveres testületei egy vallás értékrendje alapján hozzanak meg az egész ország sorsát befolyásoló döntéseket?! Kérdezem mindezt hitvalló keresztényként... Nem arról beszélek, hogy "Hinni a templomba' kell!", hanem hogy ha a krisztusi tanításokat egyszerűen ráhúzzuk a politika evilági természetére, akkor az nem a "természetfeletti", hanem a "természetellenes" világába vezet.

– Nem, Jézus tanításainak nincsenek egymástól elkülöníthető személyes és közösségi dimenziói – hallom és olvasom sokaktól. Pedig de! Már csak a hit és a lelkiismeret személyes jellege miatt is. Jézus tanításai olyannyira személyes jellegűek, hogy nemhogy politikai, államigazgatási szinten, de már egy sportegyesület tagjaként is abszurditásnak számítanak a jézusi idézetek szó szerinti alkalmazásai. Például egy hívő focikapus beengedi a lasztit a saját kapujába, mert azt szeretné az ellenfél csatárának, amit ő maga is szívesen megtenne? És a csatár direkt mellérúgja a büntetőt ugyanezért? Ha pedig Szilágyi Áron komolyan veszi, hogy aki karddal él, kard által vész is el, akkor két olimpiai arannyal lennének szegényebbek. Mondjuk, a hívő bokszoló tényleg idézheti Jézust, hiszen neki tényleg jobb adni, mint kapni...

Ha például én hazaviszek tizenöt hajléktalant vagy migránst a saját családi házamba, az nagyon szép, krisztusi tett. Példa lehet másoknak is. De ha egy társasház közös használatú belső udvarára költöztetem őket, az már más tészta. Nemcsak felesleges lenne a jogosan felháborodott lakótársaim felé Jézusról prédikálni, hanem egyenesen visszataszító.

Éppen ezért igenis szétválasztandó a személyes hit értékrendje az államigazgatás alapelveitől. Vagy, ha nem, akkor viszont legyünk következetesek! Ne csak az országhatárok védelmét állítsuk le Jézus nevében, Jézus irgalmasságára hivatkozva, hanem vigyünk végig a gondolatmenetet: Jézus nevében felszólítjuk a Magyar Nemzeti Bankot, hogy a szegénység jézusi erénye alapján azonnal ossza szét a vagyonát a szegények közt (Lukács 18:22), a Legfőbb Ügyészség a jézusi megbocsátás szellemében mindenkinek bocsásson meg és

ejtsen minden vádat (Márk 11:25). Ugyanezen jézusi tanítás alapján Jézus nevében fölszólítjuk a keresztény Magyarország valamennyi büntetés-végrehajtási intézményét, hogy haladéktalanul engedjen szabadon minden foglyot, a Máté 19:21 tanításának szellemében pedig minden bank engedjen el minden tartozást! Ha mindez megtörtént, akkor már csak annyi maradt hátra Magyarország krisztusivá válásának útján, hogy a jézusi erőszakmentesség tanítása alapján a hadsereg, és az összes erőszakszervezet azonnal tegye le a fegyvert (Máté 26:52). Hiszen ha "a könyörületességnek nincs határa", akkor a szegénység vállalásának, a megbocsátásnak és az erőszakmentességnek se legyenek határai!

Azt hiszem, egyértelmű, hogy ha egy ország vezetése mindezt megteszi, akkor ennek során nem Isten országa jön el, hanem a jól megérdemelt káosz és anarchia, mint ahogy az is nyilvánvaló, hogy akik ezt megteszik, azok nem megalkuvásmentes keresztények, hanem önsorsrontó idioták.

Végezetül, ha már annyi szó esett arról, hogy miként ne alkalmazzuk Isten ígét a migránsválsággal kapcsolatban, hadd tegyek ide egy irányadó bibliai idézetet, amely számomra meghatározóvá vált töprengéseim során: "Mert nem a félelem lelkét adta nekünk Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét." (2Tim 1:7) Ez az ige igaz a személyes életünkre, de akár államigazgatási szinten is megfontolandó jelentéssel bír: fontos, hogy az erő, a szeretet és a józanság kéz a kézben járjon, hiszen az erő szeretet és józanság nélkül *brutalitás*, a szeretet erő és józanság nélkül *gyengeség*, a józanság erő és szeretet nélkül *tudálékosság*.

Ha igazán keresztényi lelkülettel szeretnénk a migránsválságra gondolni, akkor először is ne féljünk, bízunk Istenben, aki kézben tartja az eseményeket. Másodszor szeretettel nézzünk a felénk közeledő emberáradatra, de a szeretet mellett legyen erő és józanság is. Különbön gyengékké, naivakká és kiszolgáltatottakká válunk, mégpedig Jézus nevében.

Bolyki László zenész, író, spirituális szemléletű lelkigondozó,
párkapcsolati és önismereti kérdésekkel foglalkozó tréner.

Forrás: SZEMlélek, 2017. február 16.

Márfi Gyula veszprémi ésssek: Milyen veszélyt jelent a migráció?

„Abban látom a legnagyobb bajt, hogy Európa vezetőinek egy része – sajnos, a nép egy része is – levetette magáról a Tízparancsolatot, az alapvető természetes erkölcsöket felrúgta és ennek mintegy büntetéseként elveszítette a józan eszét, elvakult. A Szentírásban többször előfordul, hogy elvakultsággal bünteti Isten az embereket. Például az efézusi levélben ezt olvassuk: „Elmējükre sötétség borult” (Ef 4,18). Egyfajta elvakultság jellemzi Európának egyes vezetőit. Ott vagyunk a római birodalom hanyatló korszakában, Caligula, Claudius, Nero korában. A tolerancia nevében behívjuk az intoleranciát, a vallásszabadság nevében egy totalitárius politikai rendszert, a multikulturalizmus nevében invitáljuk a keresztény kultúránkat elutasító muszlim tömeget. A multikulturalizmus nevében a monokultúrát hívjuk be. A pluralizmus nevében meghirdetjük a genderideológiát, hogy szüntessük meg a nemek közti különbséget. Ezek mind olyan ellentmondások, melyek azt mutatják, akik ezeket támogatják, azoknak elhomályosult az értelmük, önmagukkal vannak ellentétben. Az elmúlt vasárnap a misén idéztem Berzsenyi Dánielt: „Minden ország támasza, talpköve / A tiszta erkölcs, melly ha megvész: / Róma ledűl, s rabigába görbed.” Ezek a sorok ma Európára vonatkoznak elsősorban, megvan a veszélye annak, hogy „Európa ledűl, s rabigába görbed”. Ugyanakkor vannak biztató jelek, hiszen egy keresztény ember sosem lehet pesszimista. (...)

2012-ben életbe lépett az új alkotmányunk. „Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot és hazánkat a keresztény Európa részévé tette...” (...) Én igenis reménykedem abban, hogy jön egy erkölcsi, lelki megújulás – mely ma még nem nagyon látszik –, és abban is reménykedhetünk, hogy ehhez Magyarország hozzá tud járulni

Forrás: Veol.hu, Balla Emőke, Interjú Márfi Gyula érsekkel
a Magyar Érdemrend Középkereszt polgári tagozat
kitüntetés átvétele alkalmából.

Irak: Isten munkálkodásának lehetünk tanúi

Levél az iraki domonkos nővérektől (2017.08.07.)

Az iraki Erbilben szolgáló domonkos nővérek augusztus 6-án, Urunk színeváltozása ünnepén levelet tettek közzé, melyben beszámolnak az Iszlám Állam, illetve a háború okozta pusztítás utáni új-jáépítés kezdetéről.

Kedves testvérek, nővérek és barátaink!

Három év telt el azóta, hogy elűzték minket otthonunkból, ti pedig kísérték minket imáitokkal, hogy átvészeljük a nehéz napokat. Ezen évek alatt kiabáltunk, sikítottunk Istenhez, csodálkoztunk, és kérdéseket tettünk fel Neki, megkérdőjeleztük hitünket, de neveltünk is, ráleltünk a remény, a szeretet pillanataira is, amelyek az Úr, az Egyház és minden, minket sokféleképpen támogató egyén iránti hála-ból születtek. 2014. augusztus 6-án olyan alagútba léptünk, amely-ről nem tudtuk, mikor ér véget. Sőt, voltak napok, amikor úgy gondoltuk, már sosem fogjuk látni a fényt. Három évvel ezelőtt, éjszaka elhagytuk otthonainkat, és elindultunk az ismeretlen felé. Megkezdődött otthontalanságunk, száműzetésünk és kérdéseink utazása. De az igazat megvallva, mindezek ellenére mindig arról álmodtunk, hogy hazatérünk, házainkat épen találjuk, úgy, ahogy hagytuk őket. Nagyon vágytunk visszatérni, gyertyát gyújtani az imához, learatni a vetést és könyveket olvasni. Még akkor is reméltünk, amikor megtudtuk, hogy saját szomszédjaink árultak el minket, akik már az Iszlám Állam előtt is sokat ártottak nekünk.

Ez volt a helyzet 2016 őszéig, amikor az iraki erők megkezdtek a Ninivei-síkság felszabadítására irányuló katonai műveleteket. Isten megfürösztött minket kegyelmében, amikor városaink – egyik a másik után – felszabadultak. Az Iszlám Államot legyőzték, és úgy tűnik, a Ninivei-síkság felszabadult.

Amikor először látogattuk meg keresztény városainkat, megdöb-bentünk az ott végbevitt pusztítás mértékétől. Fájdalmas volt látni mindezt. Azonnal megértettük, hogy nem a katonai erők vagy „okosfegyverek” okozták, hanem a gyűlölet. A gyűlölet azonban el-hagyja mind az elnyomottat, mind az elnyomót. Csak Isten tudja,

mennyi szeretetre van szükségünk, hogy ezek a mély sebek begyógyuljanak.

Miközben kábán jártuk keresztény városainkat, csodálkozva emlékeztünk vissza Istennek Ezekiel prófétához intézett kérdésére: „Emberfia, életre kelhetnek még ezek a csontok?”; és mi magunk válaszoltunk neki: „Te tudod, Uram!” (Ez 37,3). A bibliai személyek történeteitől és tapasztalataitól megihletődve hisszük, hogy Isten képes új módon életre kelteni minket.

Ma pedig Isten csodálatos munkálkodásának lehetünk tanúi. Mutatkoznak a remény jelei. Bár az újjáépítés folyamata lassú, már megkezdődött, és néhány család már visszatért otthonába. Batnaja városának kilencven százalékát elpusztították, de a helyreállítási munkálatok már megkezdődtek. A keresztény Telszkufba és Karakosba néhány család már visszatért, és minden héten újabb családok térnek haza. Telszkufban jelenleg hatszáz, Karakosban négyszázötven család él. Telszkufban kisebb a rombolás mértéke, mint Karakosban. Bár Karakosban a pusztítás mértéke körülbelül harminczázalékos, az újjáépítés nem könnyű, és a nem kormányzati szervek helyreállításhoz nyújtott segítsége nem áll arányban a pusztítás mértékével. Karakosban egykor hétezer ház állt, ezek közül kétezernégyszázat teljesen elpusztítottak. Azt reméljük, hogy még az

iskolakezdés előtt, szeptemberig annyi házat újjáépítünk, amennyit csak lehetséges, de természetesen ehhez hiányoznak az anyagi feltételek. Eddig csak az Egyház és néhány nem kormányzati szervezet segített az újjáépítésben.

Növéréink visszatértek Telszkufba, és bízunk benne, hogy az iskolaév kezdetéig találnak olyan helyet, ahol megkezdhetik az óvoda működtetését. Hamarosan Karakosba is visszatérünk. Mivel az ottani rendházunkat részben lerombolták, egy családi házat állítottunk helyre, ebben fogunk élni, amíg nem térhetünk vissza a rendházba. Az árvaházat is teljesen felégették, de Karakosban találtunk egy helyet, ahová a nővérek és a kislányok visszatérhetnek.

Amint azt talán már hallottátok, Moszult felszabadították, de az ott végbevitt pusztítás elsöprő erejű volt. Évekbe telik, amíg helyreállítják a várost, de Istennek semmi sem lehetetlen. Persze nem könnyű eldönteni, visszatérjünk-e Moszulba, vagy sem. Néhányan még mindig próbálják megérteni Isten akaratát, ugyanis az Iszlám Állam veresége még nem jelenti azt, hogy a Ninivei-síkság megtisztult ettől a mentalitástól. Mi azonban, mint közösség, úgy döntöttünk, hogy népünkkel együtt visszatérünk, és imádkozunk azért, és reméljük, hogy mindenkinek lesz bátorsága visszatérni szülővárosába, és képesek lesznek az emberek mindent előlről kezdeni.

Köszönünk minden nekünk nyújtott támogatást. Kérjük, imádkozatok értünk, életünknek ebben az új szakaszában, hogy újra tudjunk kezdeni mindent!

Hálával és imádsággal értetek,

Sienai Szent Katalinról Nevezett Domonkos Nővérek, Erbil, Irak

Forrás: Árpád-házi Szent Margitról Nevezett
Domonkos Nővérek – Magyar Kurír

Hazánkat és kormányunkat elismerő tudósítás jelent meg a katolikus Church Militant oldalán: ld. *Katolikus Válasz*, 2017.08.17. http://katolikusvalasz.blog.hu/2017/08/17/church_militant_magyaror_szag_harcol_a_keresztenyuldozes_ellen

Kocsis Imre

Az Újszövetségi Szentírástudományi Tanszék híresebb személyiségei

Pázmány-plakett

1635-től 1775-ig egyetlen szentírástudományi tanszék létezett, amelynek tanárai Ószövetséget és Újszövetséget egyaránt tanítottak. A két szentírástudományi katedra felállítását Mária Terézia rendelte el. Az újszövetségi tanszék első tanára *Vizer Ádám* pécsi egyházmegyes áldozópap lett, aki korábban az Szentírástudományi tanszék birtokosa volt. Igazából tehát az ószövetségi tanszékre került új professzor (Kaszaniczky Ádám). Vizer Ádám már 1776-ban megjelentette tankönyvét, amelyet az újszövetségi tanszék első kiadványának tekinthetünk. A *Praenotiones Hermeneuticae Novi Testamenti* című kiadványban többek között az újszövetségi kánonról, a Szentírás isteni eredetéről, a sugalmazásról, az apokrif iratokról és Krisztus mondásairól tárgyal, ugyanakkor a szentkönyvek szerzőiről és a hermeneutika szabályairól még nem ír. Néhány évvel később kibővítette könyvét. Az új kiadás, amelyben pótolta a korábbi hiányosságot, a *Hermeneutica Sacra Novi Testamenti in tres partes divisa* címmel jelent meg. Egyik érdekessége, hogy Vizer Ádám többször is idézi benne Pascal provinciális leveleit.¹

A XIX. század professzorai közül csak kettőt nevezek meg: *Samassa Józsefet* (1861-1869) és *Hornig Károlyt* (1870-1878). Mindketten nagyon tehetséges személyek voltak, ám elmélyült tudományos munkásságra nem volt lehetőségük, mivel csak néhány évig tölthették be a tanszékvezetői tisztséget.² Utána mindketten püspökök, sőt bíborosok lettek. Samassa József egri érsekként, Hornig Károly pedig veszprémi püspökként lett a bíborosi kollégium tagja.

¹ Vö. Hermann E. – Artner E., *A Hittudományi Kar története 1635-1935*, Budapest 1938, 230-231.

² Vö. Uo. 418-419 és 496.

A XX. század professzorairól bővebben szólok, nemcsak azért, mert időben közelebb állnak hozzánk, mint a régiek, hanem a tudományos munkásságuk miatt is. Először *Székely Istvánt* említem, aki 1898-tól 1927-ig volt az újszövetségi szentírástudomány professzora. A maga korában igen nagyra becsült és nemzetközileg is ismert tudós volt. Főképp a külföldön megjelent *Hermeneutica Biblica* (1902) és a *Bibliotheca Apocrypha* (1913) című könyvei emelhetők ki.³ Artner Edgár így jellemzi tevékenységét: „Többfelé tartott felolvasásaival, amelyekből a mélyen gondolkodó tudós mellett a széles látókörű s európai műveltségű férfiú szelleme áradt, a szorosan vett tudományos körökön kívül a komoly dolgok iránt érdeklődő világiak körében is kedveltté tette magát. Tanulmányútjain szerzett számos tapasztalatát belevitte tanulmányaiba, amelyek így a legapróbb részletekig menő alaposáguk mellett is mindig nagyvonalúak és lendületesek maradtak.”⁴

Székely István utódja *Pataky Arnold*⁵ (1927-1950) lett, aki az ószövetségi tanszékről került át az újszövetségre. Bibliatudósként is elismerést érdemel,⁶ itt azonban egy másik figyelemre méltó mozzanatra hívom fel a figyelmet. A Szálasi-rendszer alatt négy szobás lakásában zsidókat bujtatott, a felsőházban pedig felszólalt a rendszer embertelenségeivel szemben.⁷

Takáts Ernő mindössze egy évet töltött a tanszéken (1950-1951), ezért nem volt lehetősége igazi kibontakozásra (legalábbis az új-

³ Mindkét könyvet a Herder kiadó adta ki Freiburgban. Székely István egyéb figyelemre méltó művei: *A hegyi beszéd magyarázata*, Budapest 1913. *Krisztus születésének éve és a keresztény időszámítás*, Budapest 1922.

⁴ Hermann E. – Artner E., *A Hittudományi Kar története*, 504.

⁵ Pataky Arnold egyetemi tanár négyszobás lakását szintén az üldözöttek rendelkezésére bocsátotta, és a náci megvesztegetésével sok zsidó embernek szerzett hamis papírokat. Minden rászoruló embernek segített, természetesen teljesen önzetlenül. Pataky professzor tagja volt a parlament felső házának és jelen volt azon az ülésen, ahol kinevezték az új államfőt, a nyilas Szálasi Ferencet. A professzor hevesen tiltakozott a zsidók elleni embertelen bánásmód miatt. Ld. Ld.

http://www.hungariancatholicmission.com/faith/h_hungarianfaith-catholicsandtheholocaust.htm

⁶ Fontosabb művei: *Az újszövetségi kánon története az I. niceai zsinatig*, Budapest 1906; *A Heródes-dinasztia története*, Budapest 1908; *Az Apokalipszis történelemből cselele*, Budapest 1937.

⁷ Vö. Diós I. (szerk.), *Magyar Katolikus Lexikon X*, Budapest 2005, 666.

szövetségi szentírástudományt illetően). Őt ismét egy nemzetközileg is ismert személyiség, *Szörényi Andor* követte, aki 1951-től 1969-ig volt tanszékvezető professzor. Korábban a római tanulmányai során a Zsoltárok iránt mutatott nagy érdeklődést, s ennek eredményét később német nyelven könyvformában ki is adta *Psalmen und Kult im Alten Testament* címmel.⁸ Mivel az újszövetségi tanszéken lett tanár, ezért publikációinak nagy része az újszövetségi iratokra irányult. Ezek közül főképp a *Biblia világa* címet viselő,⁹ mind a mai napig figyelemre méltó bevezetéstani könyv emelhető ki. Szörényi Andor tanári munkásságát így méltatja utódja, Tarjányi Béla: „Előadásai szenvedélyesek, lendületesek, lebilincselők voltak. Mindenkor igyekezett a haladó álláspontot képviselni, akkor is, ha ezért – akkor még – nem számíthatott mindenki elismerésére, tetszésére. Nagy érdeklődéssel kísért minden újabb felfedezést, minden eredményt, amely szakterületét érintette. Szerencséje is volt: éppen Budapestre kerülését néhány évvel megelőzően kerültek napvilágra a holt-tengeri tekercsek, amelyek – méltán – nagy szenzációt jelentettek mind biblikus, mind profán tudományos körökben. Minderről lelkesen és rendszeresen beszámolt, előadásain éppúgy, mint rendszeresen megjelentetett publikációiban.”¹⁰

Szörényi Andort *Kosztolányi István* követte (1969-1977), aki elődjéhez hasonlóan a bibliatudomány új irányvonalát igyekezett követni, bár annak eredményeit – többek között életkorából kifolyólag – csak részben sikerült asszimilálnia. Főként a bibliafordítói tevékenysége emelhető ki.¹¹

Tisztelt elődöm, *Tarjányi Béla* először az ószövetségi tanszékre kapott kinevezést, majd 1977-ben átkerült az újszövetségi tanszékre. A tanszékvezető professzori feladatkört 2012-ig töltötte be. Ő elődeinél is bátrabban alkalmazta a történetkritikai módszert. Jól megmutatkozik ez a Mk 1,1-15-höz írt, igen alapos exegetikai

⁸ Budapest 1961.

⁹ Budapest 1966. Jelentős műve még: *Das Buch Daniel*. Leiden 1966.

¹⁰ Tarjányi B., *Szörényi Andor*, in Kránitz M. (szerk.), *Istenkereső tudósok*, Budapest 2007, 247-258.

¹¹ *Újszövetségi Szentírás*, Budapest 1967. Kosztolányi István a Máté, Márk és Lukács evangéliumának, az Apostolok Cselekedeteinek, a katolikus leveleknek, valamint a Jelenések könyvének fordítását és magyarázatát gondozta.

művében, valamint a kétkötetes bevezetéstani könyvében, amely *Újszövetségi Alapismeretek* címmel jelent meg.¹² A tudományos munkásság mellett figyelme a biblikus apostolságra is ráirányult. Ennek előmozdítására szorgalmazta a magyar katolikus bibliatársulat létrehozását, amelyre éppen 25 évvel ezelőtt 1990-ben került sor. Ettől kezdve Tarjányi professzor úr, a tanári feladatok mellett, a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat ügyvezető elnöki tisztségét is ellátta. Ennek keretében, biblikusok szakemberek közreműködésével új szentírásfordítást adott ki, amely a *Káldi-Neovulgata fordítás* elnevezéssel vált ismertté.¹³ A Társulat gondozásában, és Tarjányi professzor úr szerkesztésével jelenik meg negyedévente a *Jeromos füzetek* címet viselő folyóirat, amely szaktudományos tanulmányokat is tartalmaz. Szintén a Társulat nagylelkű támogatásából kifolyólag lehetőség van arra is, hogy a magyarországi biblikus tanárok évente kétszer szakmai találkozóra összejöjjenek a Bibliaközpontban.

Fontosnak tartom azt is megjegyezni, hogy a tanszék munkájában nemcsak a tanszékvezetők játszottak és játszanak szerepet, hanem a magántanárok és a docensek is. Közülük két személyt emelek ki. *Székely János*, aki jelenleg a Szombathelyi Egyházmegye püspöke, több mint egy évtizeden keresztül oktatta az Újszövetség teológiája tantárgyat, amelyhez értékes tankönyvet készített.¹⁴ *Takács Gyula* pedig a János-evangéliummal kapcsolatos különőadásaival gazdagítja ma is a tanszékünkön folyó tudományos munkát.¹⁵ Közreműködése lehetővé teszi, hogy a hallgatók még átfogóbb képet kapjanak a szentírásstudományról, illetve annak módszereiről és eredményeiről.

¹² *Az örömhír Márk evangélista szerint. A Mk 1, 1-15 magyarázata*, Budapest 1998; *Újszövetségi alapismeretek I-II*, Budapest 1996. Egyéb művei: *Evangéliummagyarázatok I-III*, Budapest 1997/1998/2000; *Biblikus teológia. Tanulmányok*, Budapest 1998.

¹³ A fordítás először 1997-ben jelent meg.

¹⁴ Székely J., *Az Újszövetség teológiája*, Budapest 2003.

¹⁵ Főképp az exegetikai vonatkozású művei figyelemre méltóak: *Római levél*, Budapest é.n.; *Jelenések könyve*, Budapest 2000.

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Gyürki László gyémántmisés

Körmend – Szentháromság vasárnapján, június 11-én jubileumi ünnepre gyűltek össze a Szombathelyi Egyházmegye papjai, a körmendi hívek és mindazok, akik azért érkeztek, hogy együtt adjanak hálát Gyürki László atyával pappá szentelésének hatvanadik évfordulóján. (*Magyar Kurír*, 2017. 06. 14.)

A körmendi gyémántmise után

Egyházasrádóc – Gyürki László atya szülőfalujában, Egyházasrádócon is bemutatta gyémántmisés szentmiséjét. Az ünnepelt **Perger Gyula** atya méltatta szentbeszédében, az alábbiakben ezt a szentbeszédet közöljük:

„Főtisztelendő gyémántmisés atya, kedves prelátus kanonok úr, kedves rokonok, jó barátok, főtisztelendő atyák, Krisztusban szeretett kedves testvéreim, mindannyian, akik együtt vagyunk, és a mai napon együtt ünneplünk!

Romano Guardininek, a neves teológusnak van egy elmélkedése, amely a következőket tartalmazza: „Azt álmodtam – írja -, hogy egy éjjel valaki mintha azt mondta volna nekem, hogy Isten minden újszülött fülébe súg egy szót, s aztán földi életünk nem más, mint ennek a titokzatos szónak nyomon követése, megfejtése. Ez a kulcsszó tehet boldoggá, és az örök bíró ennek a szónak alapján beszélget el velünk az ítéletkor.”

Kedves gyémántmisés atya! Meghívásodkor felismerted a szót, amelyet egykor Isten a füledbe súgott. Fölismerted és követted. Most megállsz és csodálkozol. 60 év után megállsz, és megköszönöd ezeknek az éveknek minden örömét, fájdalmát és boldogságát. De nem csak megáll az ember, hanem felsóhajt és csodálkozik: „Uram, Istenem, hát mivel érdemeltem én ezt ki?”. És megvalljuk az Isten meghívásának az ingyenességét, és az ő csodálatos nagy szeretetét. Megszólított téged az Úr, és vállaltad a küldetést. Valaki azért született, hogy szülő legyen, valaki azért, hogy sebeket gyógyítson. Valaki talán csak azért, hogy imára kulcsolt kéz legyen. Vianney Szent János megértette, azért született, hogy bűnököt feloldozó kéz legyen. Lisieux-i Kis Szent Teréz pedig azért, hogy az egyház szívében szeretet legyen. Téged azért választott ki az Isten, hogy az ő papja légy. Kezébe vett téged, és küldött. Teréz anyáról jegyezték föl, hogy amikor egy fiatal indiai lány jelentkezett a nővérek közé, Teréz anya megkérdezte tőle, hogy: „Miért akarsz belépni hozzánk?”. S a lány a következőket mondta: „Az én hivatásom az, hogy dolgozzam a leprásokért, hogy dolgozzam a haldoklókért, hogy dolgozzam az emberekért, akiket nem szeretnek. A leprásoknak akarom szentelni magam. Ez az én hivatásom.”. S Teréz anya azt mondta neki: „Nem ez a hivatásod! Nem az a hivatásod, hogy a leprásokért dolgozz, hanem Jézus Krisztusért. Mert a munka eszköz, a hivatásod az, hogy Jézus Krisztusé legyél!”.

A hivatásod az, hogy Jézus Krisztusé legyél továbbra is. Minden keresztény hivatott arra, hogy Jézus Krisztust válassza és kövesse. Neked még egy választást is meg kellett tenned 60 esztendővel ezelőtt. Közvetlenül Jézus életformáját kívántad, és be akartál állni az Úr szőlőmunkásai közé. A mai napon megvalljuk, és te is megvallod, hogy hallatlan nagy kitüntetés, hogy az Úr gyenge, gyarló

embereket használ föl megváltó művének folytatására. Mert a pap által akarja elérni, fölrázni, és gyengéden maga felé fordítani az embereket. Kimondhatatlan ajándék, kimondhatatlan kegyelem a mindenható Isten követének lenni az emberek között. Felfoghatatlan titok ez. A határtalanul szabad, mindenható Isten valamiképp az emberre szorul, valamiképp szüksége van rá. S ez a titok, legdrámaibb módon, a kereszten függő Názáreti Jézus Krisztus „Szomjúzom” szavaiban nyilatkozik meg. Szüksége van a szeretetűnkre, szüksége van a szolgálatunkra, és szüksége van a segítségünkre. Szüksége van, szomjúzik arra, hogy megossa velünk az ő szeretetét, és meghívjon bennünket. Küldetést teljesítő apostol – ugyanaz a lelkület legyen benned továbbra is, amely Krisztus Jézusban megvált. Mert a te szavad, a te életed, a te teted, amit teszel, és ami vagy, hozza közelebb az emberekhez Isten végtelen szeretetét.

Kedves testvéreim! Minden pap az Atya ajándéka, Jézus Krisztus szeretetének a jele, és a Szentlélek műve. Ha a pap az ég ajándéka is, ez nem jelenti azt, hogy emberi személyes cselekedeteiben, kijelentéseiben, érzéseiben éli is mindig ezt, hiszen még nincs az égben. Alakulóban van, vétkező keresztyén ember marad, aki szenved a roppant feszültségektől, az egyéni tökéletlenségek, és a nagy feladatok terhei között. De minden nap beáll ebbe a feszültségbe, és jaj, ha kivonja magát belőle. S kedves testvéreim, nektek sem szabad a papot sem csak szentnek, sem csak bűnösnek képzelni. Talán azt tapasztaljuk, hogy a szava gyenge, ügyetlen, homályos, mégis arra hivatott, hogy Isten szavát belekiáltsa ebbe a világba, tanúságot tegyen. Emberi beszédén keresztül mindig az Isten szava hallatszik át, annak lesz közvetítője. Arra kapott hivatást, hogy csorbítatlanul hirdesse az Isten üzenetét. És megvalljuk őszintén, hogy a pap maga is sokszor távol érezheti magát az Istentől, talán kételyek is kínozzák, talán hiányzik lelkéből az Úr bizalmas közelsége, mégis eszköze a Krisztussal való találkozásnak. Ha bemutatja a szentmisét, ha kiszolgáltatja a szentségeket, akkor mindig Krisztusnak a küldötte, aki mindig, újból és újból hirdeti Krisztusnak a megváltó győzelmét és gyógyító jelenlétét. A pap eszköz Isten kezében, és ahol ő van, ott utolérhetővé válik Jézus.

Nem ő az üdvösség, de Jézus felbonthatatlan szövetséget köt vele minden ember javára és üdvösségére. Talán békétlenséget hordoz magában, de mégis feloldozást tud közvetíteni, és ő az, aki hírül adja az embereknek Isten kibékülését, ő az, aki által ez valósággá válik. Ezért a pap mindig Isten ajándéka.

Az irgalmat hirdeted. Milyen irgalmat? Isten végtelen szeretetének a földre szállását, az irgalmat, aki a keresztre feszített jószág. Irgalmas szívűnek lenni másokhoz, tudva azt, hogy mi magunk is bűnösök vagyunk, hiszen Isten a bűnös létünkre hívott meg bennünket. Irgalmas szívvel van irántunk. S amikor irgalmas vagyok,

Gyürki atya szülőfalujában, Egyházásrádócon

akkor megérezem, hogy más valaki cselekedett általam, hiszen azt adtam, amit én magam sem birtokolok teljes egészében. Megértettem másokat, segítettem másokat, amikor magam is segítségre szorulok. Kincseket osztogattam, amikor magam is koldus vagyok, Szeretni tudtam, amikor magam is szomjúzom a szeretetre. S ilyenkor jövünk

rá, mi papok, hogy az irgalom az az Isten életében való részesedés. Irgalmas leszek, és ha képes vagy te is, kedves gyémántmisés paptestvérem mindig az irgalomra és a könyörületre, akkor biztos lehetsz benne, hogy Jézus Krisztus beszél és ő cselekszik általad. Ezért, kedves gyémántmisés atya, legyen bátorságod továbbra is, hogy kövesd az Úr Jézus Krisztust. Mert az igazi reménység az az Istenre hagyatkozó bátorság. Ez a remény éltette valamikor a prófétákat is, akik egytől egyig alkalmatlannak találták magukat küldetésük teljesítésére. Arra kaptál meghívást, és a 60 év is ezt bizonyította, hogy kitűnően közvetítetted az embereknek Isten adományait, és közvetítetted ma is. Kívánom, hogy legyél továbbra is ajándék és áldás.

Kedves gyémántmisés atya, következő történetet szeretném még neked elmondani. Amikor II. János Pál pápa megválasztása után két évvel Franciaországban járt, egy esti összejövetelen a fiatalok megkérdezték tőle, örül-e annak, hogy pápa lehet. A Szentatya a következőket mondta nekik: „Nézzétek, én 2 éve vagyok pápa, 11 éve bíboros, 16 éve érsek, és 22 éve püspök. De boldog azért vagyok, és annak örülök, hogy odafigyeltem, amikor az Úr hívott, és meghallottam az ő hívó szavát. Mert minden más csak beosztás és újabb megbízatás, s a lényeg, és én ennek örülök, hogy pap lehetek.

Köszönd meg a jó Istennek e csodálatos kegyelmét, hogy megőrzött téged a papságban és megtartott az ő útjain, s adjon továbbra is erőt, hogy az ő szeretetében megmaradva, Isten evangéliumát hirdetve, életeddel példát adva legyél továbbra is jó pásztor azoknak, akiket rád bízott az Isten, és legyél az Úr hűséges munkása továbbra is. Legyen dicsőség, a szentháromságos egy Istennek, az Atyának szüleidért, akik az öt gyermek közül Isten ajándékeként, elsőként elfogadtak, felneveltek és tanítottak. Legyen dicsőség az Atyának ezért a környezetért, ahonnan indultál, és legyen dicsőség azért a szeretetért, amelyet embereken keresztül kaphattál. Legyen dicsőség az Atyának azért a szeretetért, amelyet annyszor megtapasztalhattál, hogy Isten a görbe vonalakon is tud egyenesen írni. Legyen dicsőség a Fiúnak, aki megosztotta veled az ő szolgálatát, papságát. Legyen dicsőség neki, hogy a papság szentségében sajátos módon is hozzá tartozhatsz. Legyen dicsőség neki szolgálati helye-

idért, Kisunyomért, Kőszegért, Pákaért, Rábakethelyért, Vasvárért, Szőcécért, Olaszfaért, Körmendért és Horvátnádaljáért. Legyen dicsőség neki a tudományos fokozatokért és a tudományos munkáért. Legyen dicsőség neki Batthyány-Strattmann László és Brenner János boldoggá avatási munkájának előkészítéséért és lezárásáért. Legyen dicsőség neki, hogy erőt ad a mindennapok keresztsjeinek elviseléséhez. S legyen dicsőség a Szentléleknek, aki segítő kegyelmével mindig melletted állt. Legyen dicsőség neki a tisztánlátás perceiért, az istenfélelemért, a jó tanácsokért, az erősségért, a jámborságért, az imádságos lelkületért és az elcsendesedés perceiért. Legyen dicsőség neki azokért a paptestvérekért is, akik segítettek az ő tanúságtételükkel Krisztus közelében maradnod. Legyen dicsőség a szentháromságos egy Istennek, az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek.

Égi édesanyánk, boldogságos Szűz Mária legyen továbbra is közbenjáród Istennél, s midőn majd betelnek életed percei és napjai, ő legyen számodra a Mennysország ajtaja. Amen.

Erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat

Sebek, melyek a lelket gyógyítják – Csíksomlyón a Jakab Antal tanulmányi házban július 6-9. között került sor a 22. bibliás nyári találkozóra (Biblia-táborra) *Sebek, melyek a lelket gyógyítják* címmel. Az előadásokat Ft. Oláh Dénes főesperes úr tartotta, akinek mély értelmű előadásait mindenki nagy szeretettel hallgatta. Az előadás témája: a bűn, a megbocsátás és a kiengesztelődés volt. A bevezető előadás arról szólt, hogy *hogyan közelítsünk a Szentíráshoz*, hiszen csak az tud igazán közeledni, aki hiszi, hogy ez Isten szava, a szerető Isten Igéje által szól hozzánk. Megértettük, hogy a hívő ember Szentírás olvasása a cselekvést célozza meg.

A második nap a *Bűn és kiengesztelődés az Ószövetségben* volt a téma. Ezt különösen a Teremtés könyvében és a próféták írásaiban vizsgáltuk. Megértettük, hogy a megbocsátás elnyeréséhez szükség van a megtérésünkre. A harmadik előadás *Jézus és a bűnös viszonyáról* szólt. Jézus határtalan irgalmát a bűnösök iránti tettei iga-

zolják. Jézus mindenre talál gyógyszert, de aki a Szentlélek ellen vétkezik, az nem nyer bocsánatot. A bűn a szívből származik, nem más, mint Isten szeretetének elutasítása. A kegyelem Isten lehajló jóindulata az emberhez. Térjünk meg, kövessük Jézust és bocsássunk meg egymásnak. A negyedik nap *Szent Pál életében, leveleiben* azt figyeltük meg, hogy hogyan működik a kegyelem egy ember életében. Eljutottunk a törvénytől a kegyelemig, a körülmeteltségtől a hitig, a kérlelhetetlen üldözőtől a fáradhatatlan tanítóig, a tévedhetetlen farizeustól a bocsánatot nyert bűnös, a test szerinti Izraelből Isten Izraeléig, az egyházig. Szent Páltól megtanultuk, hogy megváltottságunkat a közösségben kell megélnünk.

A Biblia-tárbor résztvevői

Első nap a csoportos megbeszéléseken Ózeás próféta 14. fejezetében és a 103-as Zsoltárban a bűn és a megbocsátás tulajdonságát és hatását vizsgáltuk. Második nap a bűnös asszony, a farizeus és Jézus (Lk 7,36-50) kapcsolatáról, a szabadító szeretet átalakító erejéről egy érdekes interaktív foglalkozáson vettünk részt. A harmadik nap pedig az elveszett juhról szóló példabeszéd és a megbocsátás kapcsán (Mt

18,12-35) beszélgettünk a keresztyény és krisztusi közösség céljáról, hivatásáról.

Több mint 40 személy hallgatta és szívta magába a csodálatos tanításokat. Minden reggel szentmisével kezdtük a napot a Szűzanya lábánál, és ráhangolódtunk a Szentírás tanításának befogadására. A résztvevők az ország különböző részeiről jöttek: Kézdivásárhelyről, Marosvásárhelyről, Csíkszeredából, Csíkpálfalváról, Balázsfalváról, Gyergyószentmiklósról, Oroszhegyről és Nagyvárad környékéről.

Nagy-nagy hálával gondolok vissza az elmúlt napokra, megköszönöm a Jó Istennek és a Szűzanyának, hogy ott lehettem. Mindannyiunk nevében megköszönöm Ft. Oláh Dénes főesperes úrnak áldozatos munkáját. Megköszönöm a Katolikus Magyar Bibliatársulat magcsoportjának, és mindenkinek, aki hozzájárult, hogy ez a csodálatos tábor megvalósuljon.

A Jó Isten és a Szűzanya áldása kísérjen mindannyiunkat, akik részt vettünk, hogy nyitottak legyünk Isten igéjének a befogadására és megélésére.

Hálás köszönettel: T. E.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 4-5-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását ki-
esdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Ta-
gunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük,
a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája: okt.20.:
Gal.2,15-16; nov. 3.: Jn 14,15-17; nov.17.: Kol 3,13-15; dec.
1.: Ef 6,11-12; dec.15.: 1.Tessz 5,15-18; dec.29.: Lk 18,1-8.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból
bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

Az élet tele van üres fecsegéssel és szappan buborékokkal,
amelyek szétpukkannak. Két dolog azonban biztosan szikla lehet:
a kedvesség és a jóság, amit mások iránt tanúsítunk a bajban, és a
bátorság, amellyel a saját gondjainkat kezeljük. - *Lady Diana* -

BIBLIAKIADVÁNYAINK

KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA *nagyított* (21,5 x 13 cm,
bordó, kék, zöld kötésben) 3.500.-

KÁLDI-NEOVULGÁTA BIBLIA zsebbiblia (19 x 12 cm,
bordó, kék, zöld kötésben) 3.200.-

ÚJSZÖVETSÉG és ZSOLTÁROK (16x10,5 cm) 1.600.-

ÚJSZÖVETSÉG [ÖREGBETŰS] Káldi-Neovulgáta szerint
(21 x 13 cm, bordó, műbőr kötésben) 2.200.-

BÉCSI ARANY BIBLIA – A Káldi-Neovulgáta Biblia
egyedülállóan reprezentatív kiadásban, mintegy háromszáz
középkori színes illusztrációval, ára: 199.000.-

ÚJSZÖVETSÉG ROVÁS ÍRÁSSAL 2.800.-

CIGÁNY BIBLIA Ó- és Újszövetség (Neovulgáta) 2.800.-

CIGÁNY-MAGYAR ÚJSZÖVETSÉG, ára: 1800.-

*Belső egyházi terjesztésben Bibliáink árából
Bibliaboltunkban 25 % kedvezményt adunk*

Opálény-Balázs: **KONKORDANCIA** [Újszövetségi szövegmu-
tató szótár a SzIT kiadásában megjelent Újszövetséghez] (2. kiad.
1999) 2.000.-

JEROMOS BIBLIAKOMMENTÁR III. k. 6.000.-

HANGOS BIBLIA – A Káldi-Neovulgáta Biblia szövege

Cseh Péter atya tolmácsolásában hallható az interneten, címe:

https://www.youtube.com/results?search_query=katolikus+hangos+iblia

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Bibliaboltunk teljes kínálata megtekinthető honlapunkon:

www.biblia-tarsulat.hu

Verbum Domini

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

A Szentírás

Két asztal liturgiában:

- Isten Igéjének asztala
- Eucharisztikus asztal

Emiatt **az Egyház az isteni írásokat mindig úgy tisztelte, ahogy az Úr testét is tiszteli.** A híveknek szüntelenül nyújtja az Élet Kenyerét, melyet mind Isten Igéje, mind Krisztus Teste asztaláról vesz.

(KEK 103.)

A Szentírásban az Egyház szüntelenül megtalálja táplálékát és erejét, mert nem csupán emberi szót, hanem ami valójában: Isten Igéjét kapja benne. **„A szent könyvekben ugyanis a Mennyei Atya állandóan elébe jön fiainak, és beszélget velük.”**

(KEK 104.)

A Szentírás az Egyház életében

Mi a Szentírás szerepe az Egyház életében?

A Szentírást támaszt és erőt ajándékoz az Egyház életének. Gyermekai számára biztosítja **a hit szilárdságát, a lelki élet táplálékát és forrását; a teológia és a lelkipásztori igehirdetés lelke.** A Zsoltáros mondja: „A te igéd lámpás a lábaimnak és világosság ösvényeimnek” (Zsolt 119,105). Ezért az Egyház buzdít a gyakori szentírásolvasásra, **„mert aki nem ismeri a Szentírást, nem ismeri Krisztust”** (Szent Jeromos).

(A Katolikus Egyház Katekizmusának compendiuma, 24.)

manet in aeternum
